

flor de card

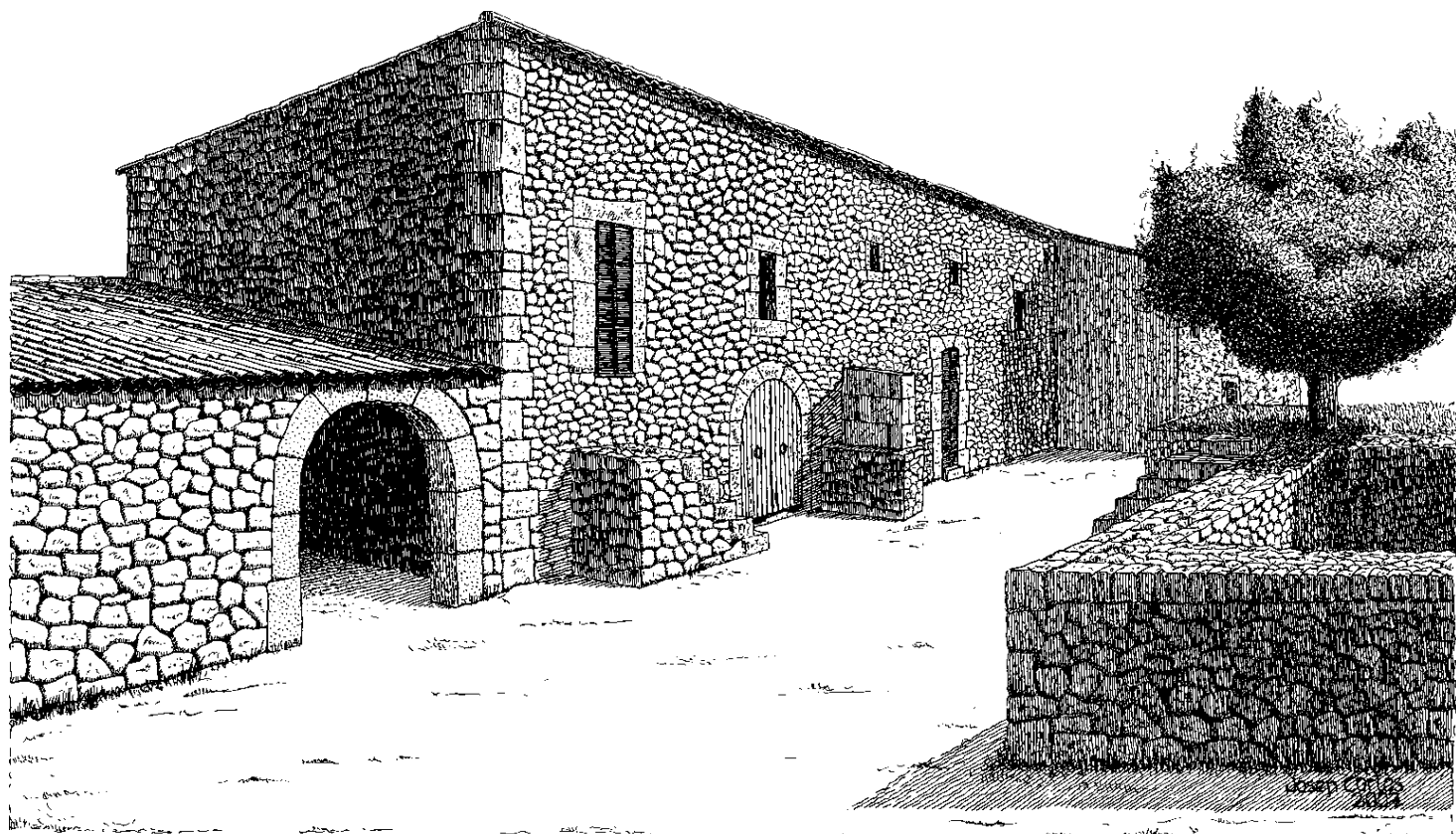

Sant Llorenç des Cardassar * Octubre del 2007 * núm. 352

1972-2007
SA
FLOR DE
CARD 352

En aquest número:

- * **Petits contes locals: l'accident**
- * **La inauguració de la segona fase del Parc verd**
- * **Notícies de la biblioteca**
- * **Els llinatges llorencins més freqüents**
- * **Obres a Mallorca**
- * **Sant Llorenç necessita millorar**
- * **La bandera de Mallorca**
- * **Crònica informal del plenari**
- * **Carta al batle sobre el Catàleg del Patrimoni Històric**
- * **Memòria històrica: els llorencins empresonats**
- * **A l'amic Tomeu Ferrer**
- * **Els arbitratges del Cardassar**
- * **Pàgina de l'escola**
- * **Obituari: Sebastià Llull, *El Samsó de Sant Llorenç***

Sa Real

Residus

El tema estrella d'aquest més en el municipi, un pic apaivagat el rebombori del Catàleg del Patrimoni Històric, són sens dubte els residus urbans, tant pel que afecta a la pujada del rebut com a la inauguració de la segona fase del Parc verd.

Resulta que, a rel de l'augment del 26% que aplicarà el Consell de Mallorca per a l'any 2008, el nostre Ajuntament ha decidit apujar els rebuts de recollida de fems en un 20%, circumstància que han aprofitat alguns membres de l'oposició per recomanar a molts usuaris que s'acullin a l'article 5 del reglament, que preveia exempcions per a les persones necessitades. I deim *preveia* perquè en el plenari del 24 d'octubre, seguint el que marca la llei, es va suprimir aquest article, anunciant que els contribuents que s'hi podien acollir hauran de canalitzar les sol·licituds a través de la delegació de Serveis Socials.

Segons la nostra opinió, els rebuts dels particulars tenen un preu raonable, sobretot si els comparam amb els d'altres pobles, i estan fora de lloc les recomanacions de l'oposició, ja que si molta gent aconseguia no pagar la despesa l'hauríem de cobrir entre tots i, a hores d'ara, segons el batle, ningú no s'havia acollit a l'esmentat article declarant-se oficialment *pobre*.

No és el cas dels comerços, que creim que alguns tendran dificultats per assumir el cost que els volen aplicar, el qual consideram desproporcionat. Sabem que és difícil aplicar una fórmula adequada, però el més lògic seria que cadascú pagàs en funció dels residus que genera. De fet, a la inauguració del Parc verd, hi havia un grup de comerciants amb una pancarta reivindicant un diàleg amb les institucions -Ajuntament i Consell- per arribar a una solució acceptable per les dues parts, cosa que els polítics es comprometeren a facilitar.

Quant al Parc verd, hem de reconèixer que s'ha fet una bona feina, proporcionant uns serveis de qualitat que, segons la consellera, són dels millors de Mallorca. Esperem que el recinte es mantengui net i que ajudi a conscienciar encara més els llorencins de la necessitat de reciclar.

Tots aquests serveis, necessaris per salvaguardar el medi ambient, també comporten una certa paradoxa, ja que com més mentalitzada està la gent i més utilitza el serveis de reciclatge, més car li surt el rebut, tota vegada que s'ha de pagar el Parc i les persones que se'n cuiden. Per això, a la dita de què "qui contamina, paga", també s'hi podria afegir "i qui recicla, també". Sigui com sigui, si per contribuir a millorar el medi ambient ens hem de gratar la butxaca, que sigui així... Sempre que les institucions responsables publiquin periòdicament les dades econòmiques del reciclatge i la gent pugui conèixer amb exactitud el que costa el servei i el que se'n treu del vidre, el paper, els envasos, els aparells, els mobles... i la resta de productes que habitualment es porten al Parc verd.

Flor de Card

Revista d'informació general de Sant Llorenç des Cardassar (Mallorca)

Adreça: carrer de Sant Llorenç, 36

Correu electrònic: flordecard@premsaforana.cat

Telèfon: 971 569119

Publicitat: Ignasi Umbert: 670 355462

Octubre del 2007 - Número 352

Dipòsit legal: 765-1973

Edita: Associació cultural Flor de Card

Imprimeix: Gràfiques Muntaner (Manacor)

Director: Josep Cortès i Servera

Consell de Redacció:

Felip Forteza

Antònia Galmés

Guillem Quina

Joan Santandreu

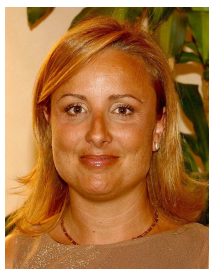
Guillem Soler

Ignasi Umbert

Col·laboren

Josep Cortès	Sa Real	Portada
	Espíllades	3
	Tal dia com avui	7
	El Parc verd	9
	Crònica informal	12
	Memòria històrica	14
Guillem Pont	L'accident	4
Maria Bel Pont	Biblioteca	5
Joan Llull	Els llinatges llorencins	6
	Necessita millorar	10
Pau Quina	Obres a Mallorca	8
	Nova crisi	21
Ramon Rosselló	Història	11
Ciudadans	Carta a Mateu Puigros	13
Eduard Perales	A l'amic Tomeu Ferrer	16
Ignasi Umbert	Carta al director	17
L'escola	Pàgina escolar	18
Nicolau/Simonet	Demografia	20
Jaume Bassa	Noçes	20
CEU	Maria, la del bany	20
Redacció	Taula rodona	21
Claudia Umbert	Resultats del Cardassar	22
Sa Mònica	Exposició de Lluís Vidal	23
Crom el Nòrdic	Oset de peluix	24
Margalida Fiol	Pàgina infantil	25
Joan Roig	Tertúlia de cafè	26
Xesc Umbert	El temps	27
Tomàs Martínez	El Samsó de Sant Llorenç	28
Bel Nicolau	Comptabilitat	
	Distribució	

Nota: Els articles apareguts en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus propis autors. De l'Editorial se'n fa responsable el Consell de redacció.

Sa primera línia de metro del món se va inaugurar a Londres dia 10 de gener de 1863, o sigui, més o manco a mitjan segle XIX, i encara ara funciona així com toca.

Sa línia des metro de Palma se va inaugurar es 27 d'abril de 2007, en es segle XXI, és a dir 144 anys més tard, un poquet abans de ses eleccions autonòmiques, i a ses primeres brusques se va haver de suspendre es servei perquè totes ses estacions pareixien safareigs, de tan inundades com estaven.

Na Mabel Cabrer, sa responsable política de sa construcció, diu que sa culpa és des qui comanden ara, que no se'n saben cuidar, i que si s'arromangaven i se posaven a fer feina en una setmaneta estaria arreglat.

I jo tenc un dubte que m'agradaria aclarir: a voltros vos pareix que na Mabel Cabrer és beneïta o que se pensa que es beneïts som tots noltros?

Ses obres des metro varen costar 77 milions d'euros (gairebé 13.000 milions de pessetes) més de lo que feien comptes i una auditoria recent assegura que costarà una barbaritat més posar-lo a punt de pastora mia.

Na Mabel Cabrer va rebre ses obres per part de ses constructores es dia abans de què se constituís es nou govern progressista, lo que vol dir que acceptava es metro tal com estava perquè, segons ella, sa construcció havia estat correcta. Tot això comporta que serà molt més complicat reclamar-los indemnitzacions, en cas que es jutjats considerin que tota sa construcció ha estat una xapussa.

I jo tenc un altre dubte: on han anat a parar aquests 77 milions d'euros de demés?

Fa una partida de mesos, just quan s'havien acabades ses eleccions municipals, en Pasqual assegurava que li donarien un càrrec important a Xarxa Natura 2000, es pla de protecció i conservació d'espais naturals que impulsa sa Unió Europea.

Que se deven haver refet? O no s'acaben de refiar de deixar espais naturals en ses seves mans? O deu ser ell es qui vo vol renunciar a ser regidor, no fos cosa que d'aquí a poc temps no tengués ni una cosa ni s'altra? O només era una bravejada per dissimular es magres resultats de ses eleccions? Qui sap!

En Mariano Rajoy troba que si no són capaços de sebre es temps que farà d'aquí a tres dies, com putès poden vaticinar es clima que hi haurà d'aquí a tres-cents anys? Per ventura convendria que qualcú li explicàs que, així com no s'ha de confondre es repicar amb so tocar de mort, ets ous amb sos caragols o sa gimnàsia amb sa magnèsia, tampoc no s'ha de confondre es temps amb so clima.

I com que n'Esperanza Aguirre ha dit que comparteix totes ses afirmacions des seu company de partit en aquest assumpto, és ben evident que els podem aplicar sa dita mallorquina de què "amb sos collons d'un poden penjar s'altre".

I així com me cauen malament es qui passen d'es canvi climàtic -perquè són es qui més gasos llancen a s'atmòsfera o perquè s'encollonen d'ets ecologistes-, tampoc no me cauen bé es qui aprofiten s'ocasió per omplir-se ses butxaques, com n'Al Gore, que quan era vice-president d'ets Estats Units feia lo mateix que ets altres i ara pareix que és s'únic que n'ha pres consciència en tot el món.

I això que a caseva, que té 22 habitacions, gasta un milenar d'euros cada mes en electricitat i cobra 240.000 euros per cada conferència que dóna, a ses quals no hi pot haver ningú de sa premsa.

Sa pàgina web de s'Ajuntament de Sant Llorenç disposa d'un enllaç amb so nom de "fòrums", creat, supòs, per a què sa gent hi pogués presentar queixes o suggerències. Per curiositat hi vaig entrar i vet-aquí lo que m'hi vaig trobar:

Aquest fòrum té 1.792 membres i ha rebut 75.923 missatges. Disposa de diversos apartats: es de s'Agenda Local 21, que va rebre es darrer missatge dia 22 de juliol del 2003; es d'es nucli de Sant Llorenç, visitat per darrera vegada dia primer de gener del 2001; i la resta correspon an es nuclis de Sa Coma, Son Carrió, Cala Millor i S'Illot, a més d'un darrer de ses eleccions municipals del 2003. I què vos pareix que hi podeu trobar dins tots es fòrums, llevat d'es de s'Agenda i d'es nucli de Sant Llorenç? Idò enllaços a pàgines porno d'allò més dur!

Si algun responsable polític de s'Ajuntament comprova, adesiara, si qualcú té res què dir i ho consulta -que és lo que tocaria-, com és que no suprimeix aquest enllaç? A no ser que s'Ajuntament vulgui contribuir a s'encalament d'es planeta...

L'accident

Guillem Pont

El taxista no era gaire xerraire, simplement va dir *"ah, mal assumpte, quan arriben aquí mala cosa"*. Era la resposta a un *"què deu haver passat?"*, derivat de l'embotellament de cotxes, ambulància, policies... que hi havia a la vorera de la carretera. A terra un home ajagut amb els peus oberts i un socorrista que, amb empentes rítmiques sobre la post dels pits, intentava la reanimació del ferit.

Una imatge dissortadament habitual.

Molts d'articles i comentaris ja han evidenciat el fet que tots sabem: el goteig constant de morts a la carretera. De fet si els mateixos morts fossen derivats de qualsevol altre causa (posem per cas de grip) s'hauria creat una alarma social de bandera. Però als de la carretera ens hi hem acostumat, solament ens trastoquen quan el difunt es una persona coneguda...

El taxista continuava *"és que aquests de ses motos són molt atrevits, passen per la dreta, per l'esquerra, a tota pastilla..."* -*"I una moto no té defenses, el primer que pega es el cos"* -vaig afegir-hi per continuar la conversa- *"precisament per això, -va dir ell- haurien d'estar més alerta..."*. I així va acabar la conversa, ja dic, o era gaire xerrador. Simplement un cos estès a terra.

--

El pensament rodolà per un, què deu haver passat?

Sabem varies coses; la primera és que no sabem res i la segona que sempre s'han de qüestionar les coses que semblen òbvies.

Podria ser que un cotxe l'hagués envestit o que el motorista hagués estat imprudent i hagués entrat a la carretera sense mirar, o que hagués tengut un mareig o qualsevol altra malaltia mentre conduïa. Presumiblement alguna d'aquestes raons tipificades com a "errades humanes"

puix les estadístiques evidencien que les falles mecàniques són mínimes.

Si a nivell de pensament, i sense saber res, es descarten l'errada mecànica i la malaltia sobtada en el moment de la conducció, Per què es degué produir l'errada humana? Quins motius i circumstàncies li van fer perdre la concentració? (al motorista o al conductor que el va envestir).

Potser el causant de l'accident havia begut (les estadístiques assenyalen que

Però, també, ben bé podria ser que l'alcohol no hi tengués res a veure. Podria ser que una discussió qualsevol o una cridada telefònica l'hagués tret de polleguera i s'hagués tensionat de tal manera que hagués descuidat la concentració en la conducció. A vegades, segons la pasta i el moment emocional ens costa poc perdre els estreps; la sang ens puja a la cresta i perdem de vista la realitat (tal vegada no hi ha jugadors o espectadors del joc del futbol que peguen a l'àrbitre o a altres espectadors?).

També podria ser un accident derivat del cansament. Hi ha gent que explota l'altra gent i gent que s'explota a si mateixa; la por a l'enfrontament amb el seu cap o el desig de tenir més i més, (o per altres motius) provoquen persones addictes al treball que fan hores i hores fins que el cos aguanta. Entre la plenitud i el no puc més hi ha un espai delicat, el del vull i no puc, on es condueix d'esma i sense que tots els sentits juguin el joc de la conducció. Perill!

Fins i tot podria ser que el causant final de l'accident fos l'amor. Una llarga nit de festeig, on les hores de son s'acumulen. O una ruptura de parella, potser li havia dit: "em sap greu però estic enamorat (o enamorada) d'un altre". Això li havia provocat

humiliació, ràbia i depressió que l'havien portat a llargues nits d'insomni, de donar voltes als motius reals de la ruptura i a plorar la pèrdua de la parella i de rebot la relació amb els fills i l'estabilitat social. Per això el cap i el cos, en aquests casos i en aquestes hores de la tarda, eren totalment absents de la realitat, el xubec podia més que la raó i la voluntat del descans.

Hi pot haver tantes coses rere un accident! Certament no sabem res.

(Imatge: oliva picada amb gota d'aigua)

l'alcohol té un alt grau d'incidència en els accidents de circulació). Si havia begut en aquelles hores -passat mitja tarda-, quines arpes li estrenyien el cor?, per què no s'acabava de sentir afortunat o estimat? Potser era una manera de fugir d'una feina que no li agradava, o de la pressió de la hipoteca, o una manera d'enterrar les desavinences que tenia amb els seus fills... ves a saber! Potser ni ell era conscient del que realment li passava (no sabem res!), solament sabia que li agradava fer varies copetes cada dia.

**BIBLIOTICIES
OCTUBRE 2007**

Aquest mes d'octubre la biblioteca ha organitzat una sèrie d'activitats amb la temàtica de "Bruixes, bruixetes i bruixots".

Hi ha hagut un Centre d'interès durant tot el mes, on hi estaven exposats tots els títols dels documents infantils de què disposa la biblioteca i que tractaven d'aquest tema.

La primera activitat va ser di-vendres 19, un contacontes "El Puig de les Bruixes" a càrrec de la Cia. Contes Bojos, amb una assistència de vuitanta persones entre nins i adults.

Després el dia 24 que és el "Dia de la biblioteca", hi va haver una activitat matinerana, organitzada juntament amb els serveis educatius de l'Ajuntament, adreçada als nins de E.I. de 5 anys de l'escola Mestre Guillem Galmés.

"El Professor Sorpreses ens mostra la biblioteca". Mitjançant aquest personatge, força conegut per tots els nins, es fa un recorregut pels racons, preparats prèviament, on hi ha contes de diversa temàtica, i escolten un conte damunt l'amistat i la convivència. A part descobreixen l'organització de la biblioteca i el que poden fer amb el material que hi ha, el poden mirar a dins, o bé el poden treure per mirar a ca seva. Vàrem fer dues sessions.

Al capvespre hi va haver un altre contacontes i un taller de titelles. "La Bruixa Brunilda i el petit drac" va ser el conte, que en aquest cas va haver de contar la bibliotecària. Després férem

la titella d'una bruixeta, la pintàrem, la retallàrem i li posàrem un pal. Hi assistiren una cinquantena de nins i alguns adults.

Dilluns 29 vàrem fer un taller de caretes de Halloween, una carabassa terrorífica. Hi participaren molts de nins i s'endugueren la careta posada, més contents que un pasco.

Dimecres 31 es va repetir l'activitat del "Professor sorpreses ens mostra la biblioteca" per als nins de E.I. de 3, 4 i 5 anys de Son Carrió.

Dimecres 31 també hi va haver un contacontes, "Històries de Bruixes", a càrrec de Nati de Grado, també l'assistència va ser nombrosa i les històries molt entretingudes.

Maria Bel Pont Riera

**"EL PROFESSOR SORPRESES ENS
MOSTRA LA BIBLIOTECA"**

Dimecres 24 d'octubre, celebració del dia de la Biblioteca, la biblioteca Salvador Galmés juntament amb els serveis educatius de l'Ajuntament, vàrem organitzar una visita a la biblioteca, adreçada als infants que fan Educació Infantil de 5 anys.

Hi va haver dues sessions, una a les 9:30 i l'altre a les 10:30, en total uns 37 nins.

L'objectiu d'aquesta activitat és donar a conèixer la biblioteca, i també que coneguin el fons infantil del que poden disposar, el funcionament del préstec, les normes de comportament i sobretot que s'engresquin amb els llibres, que després de només mirar-los més en-vant arribin a llegir-los.

L'activitat va ser guiada per un personatge, el Professor Sorpreses, ja

prou conegut per tots els nins, que mitjançant un recorregut dins la mateixa biblioteca, ens mostrava una sèrie de racons amb llibres de contes de diversa temàtica: llibres de la mar, llibres de països llunyans, llibres de reis, reines, prínceps i princeses, llibres de rondalles i llibres d'animals. Tot això, ajudat per una maleta, na Matilda, un telèfon en Josep, i una secretària, na Jerònia, i sobretot la col·laboració dels nins. Acabà contant un conte i cantant una cançó.

Dimecres 24 d'octubre la biblioteca va celebrar la seva onomàstica i va convidar els usuaris a una sessió de contacontes i un taller, el títol era "La bruixa Brunilda i el petit drac". Hi acudiren una cinquantena de nins i pares, però hi va haver un contratemps, quan va ser l'hora de començar, la contacontes no havia arribat i poc després va arribar un missatger amb el llibre del conte i un sobre adreçat a la bibliotecària, amb una nota a dins. La nota era per assabentar-nos que havia sofert un petit accident i no podia arribar d'hora. Però donava dues opcions, una era que tots els usuaris tornassin a casa seva, sense escoltar el conte, i l'altre que na Maria Bel, la bibliotecària, malgrat no fos una experta, intentàs d'explicar-lo. Naturalment, vàrem demanar opinió als assistents i per majoria absoluta va guanyar la segona opció. Na Maria Bel no ho va fer del tot malament i als nins s'ho passaren molt bé.

Després vàrem passar a fer una titellet, d'una bruixeta, la pintàrem, la retallàrem, per després posar-li un pal al darrera, i així poder dur-la a casa seva.

Els llinatges llorencins més freqüents (I)

Feia temps que tenia ganes d'investigar quins són els llinatges que més es repeteixen al nostre poble i d'estudiar-ne l'etimologia, és a dir, d'on provenen i què volen dir. Per a això he hagut de fer un buidatge -ràpid, tot sigui dit- del cens municipal.

Aquest mes faré una introducció al tema i esmentaré uns quants llinatges llorencins -no tots- a partir de la classificació que va fer el lingüista Francesc de Borja Moll ja fa un bon grapat d'anys. El mes que ve parlaré de la procedència i del significat dels més repetits.

Com sempre dic, no vull fer un estudi aprofundit de la qüestió. Som conscient que molts de llinatges llorencins no apareixen en aquest escrit. Una pàgina o dues no basta per tractar d'una qüestió que podria ser el tema de tota una tesi doctoral.

Esmentaré sempre llinatges documentats actualment al terme de Sant Llorenç. Al nostre terme, no cal dir-ho, hi ha altres nuclis de població a part del poble de Sant Llorenç: ho dic perquè qualcú podria trobar estrany que Servera, per exemple, hi sigui més freqüent que Mesquida o que Rosselló. D'altra banda, els presentaré sota la forma amb què els coneixem, encara que aquesta transgredesqui les normes ortogràfiques del català: Pascual i no Pasqual; Gayà i no Gaià...

Els llinatges serveixen per identificar-nos. En el cas d'un parell de persones que es diuen Pep, per exemple, és el llinatge -o el conjunt dels dos- allò que ajuda a especificar de quin Pep es tracta.

Tots els llinatges originàriament volien dir qualche cosa. Amb el pas del temps, però, o bé hem deixat d'entendre

el significat de molts d'ells -pràcticament ningú ja no sap avui què volen dir Llinàs o Brunet-, o bé no els associam a cap realitat concreta, tot i que hi hagi plena coincidència en els mots -Salas, per exemple, no és altra cosa que el plural de "sala", "cambra de rebre".

Entre llinatges i malnoms no hi ha, en el fons, tanta diferència. Molts d'aquells es poden interpretar com allò que entenem per malnoms (Mestre, Negre, etc.). Acudim al malnom quan el recurs del llinatge ens resulta insuficient. D'això ens en pot parlar en Pau Quina, que ha estudiat a fons els malnoms del nostre poble.

Al terme de Sant Llorenç, doncs, els llinatges que més es repeteixen són els següents: Riera (en 357 ocasions); Galmés (338); Sureda (262); Pascual (212); Garcia (195); Servera (183); Bauzà (169); Sánchez (169); Soler (164); Brunet (154); Santandreu (139); López (133); Llull (117); Salas (116); Rodríguez (116); Jaume (111); Martínez (111); Llinàs (109). I segueixen: Pont, Fernández, Mesquida, Rosselló, Nadal, Gomila, Font, Massanet, Melis, Mascaró, Roig, Caldentey, Vives, Umbert, Puigròs...

Deixaré de banda aquells que són de procedència clarament castellana i que no han estat adaptats a la fonètica del català: Sánchez, López, Rodríguez, Martínez i Fernández. No vull dir amb

això, Déu me'n guard!, que la persona que es diu així no sigui igual de mallorquina que la que nom Sansó o Vaquer.

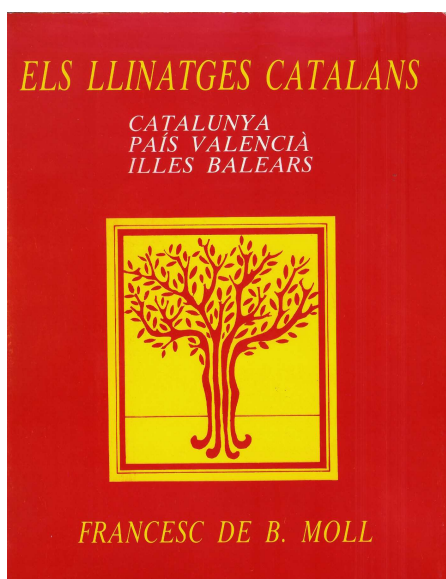
Per a la classificació i l'etimologia dels llinatges m'he basat en un llibre clàssic sobre onomàstica: Francesc de Borja. *Els llinatges catalans*, Ed. Moll, Palma, 1987. En aquest llibre l'autor fa la següent classificació dels llinatges catalans (els llinatges amb què apareix il·lustrada cada classe, repetesc, pertanyen a gent de Sant Llorenç):

A. Llinatges que representen el nom patern o matern:

1. Noms llatins o preromans no pertanyents al santoral cristià: Fullana, Gayà, Garcia
2. Noms de personatges de l'Antic Testament: Miquel, Sansó
3. Noms de sants del Nou Testament: Simonet, Esteva, Jaume
4. Nom de sants d'origen llatí o grec, posteriors als temps bíblics: Domenge, Dalmau, Pascual
5. Noms precedits de l'adjectiu "Sant": Santandreu, Sampol
6. Noms germànics: Gelabert, Ginard, Galmés, Llull, Salas, Gomila, Umbert

B. Llinatges que representen el nom del lloc d'origen, de residència o de propietat:

1. Topònims de les terres de llengua catalana: Estelrich, Matamalas, Servera, Llinàs, Rosselló, Massanet, Sureda
2. Topònims no catalans: Carrió
3. Noms gentilicis: Alemany, Genovard
4. Noms comuns indicadors dels nuclis de població
5. Noms d'accidents hidrogràfics, de depòsits i conductes d'aigua: Riera, Font
6. Noms d'accidents orogràfics i d'altres referents al relleu i aspecte del terreny: Pujol, Serra, Soler, Puigròs
7. Noms d'edificis i altres construccions i llurs dependències: Forteza, Mas, Salas, Pont, Caldentey
8. Noms de preparacions i utilitzacions del terreny i de treballs agrícoles: Artigues
9. Noms de plantes i els seus conreus,

flors i fruits: Bosch, Pomar, Sureda

C. Llinatges que representen noms de càrrec o de dignitat, d'ofici o de professió:

1. Noms de dignitat o de càrrec eclesiàstic: Quetglas
2. Noms de grau nobiliari, dignitat o càrrec civil o militar
3. Noms d'ofici o professió tècnica: Fuster, Mestre

D. Llinatges referents a circumstàncies del naixement, a consagracions, benediccions i auguris: Nadal, Febrer, Vives

E. Llinatges que són originàriament vertaders sobrenoms o malnoms:

1. Noms de parentesc: Fiol, Nebot
2. Noms de parts del cos i de qualitats i defectes físics: Negre, Brunet, Roig
3. Noms de qualitats mentals o morals i de confessió religiosa: Cortès, Amorós, Bauzá
4. Noms d'animals: Aguiló
5. Noms d'objectes inorgànics o inanimats
6. Noms que descriuen una acció, un fet biogràfic, una manera de comportar-se: Mascaró

F. Noms d'origen no català:

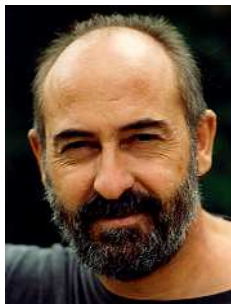
1. Noms àrabs: Mesquida, Melis
2. Noms aragonesos i castellans: Sancho, Xamena
3. Noms occitans
4. Noms francesos
5. Noms italians
6. Noms bascos: Bisquerra
7. Noms anglosaxons

G. Noms d'origen desconegut o molt dubtós

Per acabar, diré que, a part dels molts encerts del llibre de Borja Moll, hi he detectat un error: es va oblidar d'incloure-hi ni més ni manco que el cognom Sureda, un dels més freqüents al nostre municipi.

Joan Llull Vives

Tal dia com avui

ARA FA 110 ANYS

* El plenari deixa constància que el municipal de Sant Llorenç era Nofre Riera Sureda (09.10.1892).

* Que el governador destituí el batle, que fou substituït per Antoni Ordines Brunet (16.10.1892).

* Es deixa constància que el carter de Sant Llorenç era Antoni Ballesster Busquets (16.10.1892).

ARA FA 85 ANYS

* Que s'acordà comprar uns solars per ubicar-hi la plaça que posteriorment s'anomenaria de Jaume Santandreu, *el senyor Teco*, que fou batle de Sant Llorenç (29.10.1922).

ARA FA 80 ANYS

* Que s'acordà comprar un solar per ubicar-hi un *pès* (edifici oficial per pesar els animals) a Son Carrió (08.10.1927).

ARA FA 55 ANYS

* Que Apol·lònia Vicenç Garí ocupà la plaça de comare de Sant Llorenç (20.10.1952).

ARA FA 40 ANYS

* Que s'aprovà el Pla General de la Zona Costanera (31.10.1967).

ARA FA 35 ANYS

* Que un Orde Ministerial determinà que l'Escola Graduada de Sant

Llorenç es convertís en Col·legi Nacional Mixte Comarcal (28.10.1972).

ARA FA 30 ANYS

* Que l'escolà ja no toca les campanes estirant cordes, sinó pitjant un botonet (10.1987).

ARA FA 25 ANYS

* Que es presentaren en el poble les agrupacions locals d'Alianza Popular, de la mà de Miquel Vaquer, i el Centre Democràtic i Social, promogut per Bartomeu Pont (10.1982).

* Que s'acordà comprar els terrenys per al poliesportiu escolar (11.10.1982).

* Que el Consell General Interinsular aprovà el canvi de nom del poble, que a partir d'ara, oficialment, deixarà de ser *San Lorenzo de Descardazar* (19.10.1982).

* Que se celebraren les eleccions generals que donaren la majoria absoluta al PSOE. A Sant Llorenç va guanyar AP (10.1982).

ARA FA 20 ANYS

* Que la Corporació acordà la creació d'un Museu Arqueològic Municipal i un patronat per regir-lo. El director serà Alfred Fuster Arnau (08.10.1987).

* Que s'inaugurà la depuradora de Sa Coma (10.10.1987).

ARA FA 15 ANYS

* Que la Universitat de les Illes Balears publicà un llibre de Guillem Pont sobre l'experiència en l'educació ambiental a ses Sitges (10.1992).

ARA FA 5 ANYS

* Que es constituí el Fòrum del Ciutadà, en el si de l'Agenda Local 21 (24.10.2002).

Josep Cortès

Obres a Mallorca

Pau Quina

Realment a Mallorca som únics en moltes coses. Tenim un xerrar peculiar (fins i tot he sentit a dir que "graciós"); un paisatge idíl·lic (si som capaços de conservar-lo); sol i platja (que, per cert, és el nostre trist i únic eslògan de supervivència) i, com no, sobrassades, botifarrons i ensaïmades. Però si per qualche cosa destacam és per la nostra particular manera de fer les obres públiques. Coneixen vostès, humils i respectables lectors, un altre lloc on construïxin alguna cosa per més tard (generalment unes setmanetes després de la respectiva inauguració) tornar-la a refer? Idò aquí en som uns experts i obra rere obra repetim aquest mateix esquema. Supòs que és una cosa que ve implícita als mallorquins des que naixem (hauríem de començar a considerar la possibilitat que això ens atorgui l'estatus de raça. Si d'altres ho reclamen per un simple ADN...).

Per confirmar tot el que dic, basta fer memòria. Comencem per la construcció del tren Palma-Manacor, ara tan de moda perquè el volen ampliar fins a Cala Rajada. Aquesta va ser l'obra estrella de l'antic Pacte de Progrés i després d'una inauguració triomfal (no sé per què, però sempre solen ser així), va arribar la sorpresa: el tren descarrilà. Per més inri, duia en Joan Lladó, l'actual conseller d'Interior, a dins. I és que aquest bergant ja no sap què fer per ser protagonista i sortir als diaris (recordem la recent polèmica que ha provocat amb les seves manifestacions sobre el rei). Pel que sembla, el tren tombà per uns desprendiments de pedres a la via, així que vengà aturar-lo i tornar-lo a refer.

Però la cosa no acaba aquí. El Govern anterior, del pacte PP-UM, per

no ser menys que l'altre, també va voler inaugurar una obra estrella: el desdoblament de la carretera Palma-Manacor. Molts diran que aquesta semiautovia (permeteu-me que l'anomeni així, perquè quasi no hi veig diferències) va sortir perfecta, que no s'ha hagut de retocar res, però no és exactament així. Recordem que s'esbucà un pont sencer a l'alçada de Montuiri (per sort, sense víctimes mortals). Així que es va repetir la mateixa història de sempre, però amb un color polític diferent.

Finalment, en Jaumet, abans d'anar-se'n a gaudir de la bona vida per Estats Units, ens va deixar un regalet en forma de metro. El molt llest el va inaugurar a ple sol i en màniga curta, just abans de les eleccions, però després varen arribar les primeres gotetes i tot se'n va anar a Liorna. Resultat: el metro tancat i a tornar a reconstruir-lo de nou. I n'Estaràs que encara acusa n'Antich, que ja té un bon que fer amb Son Espases, de no haver fet res durant el mes que ha estat al Govern. Ja ho diu la dita: "Calla i callaré, que a tots convé".

I ja que he xerrat de Son Espases, estic en darrer de quina malifeta passarà després d'haver-lo inaugurat. Caurà el sostre? El ciment estarà caducat? Per ara van pel bon camí: el cap de fibló va destruir maquinària de l'obra i ja duen acumulats un parell de mesos

de retard. Jo, personalment, esperaré que dugui uns mesos en funcionament a posar-hi els peus. Per si les mosques...

Per acabar, vull recordar que al nostre poble no som diferents (al cap i a la fi també som mallorquins). Si no, basta veure el que hem fet amb el desdoblament de les carreteres d'Artà i Son Servera. Ara posam aparcaments, ara ja no; ara els col·locam aquí, ara aquí d'açà; ara afegim botets per reduir la velocitat dels cotxes, ara els canviem per megabots espectaculars... I això sense mencionar les multilínies de la carretera de Son Servera. Molts ja l'han batiada com la carretera de la serp. Realment, som únics.

Frase del mes: "En realitat, nosaltres som com aquells que arriben al teatre durant el segon acte. Tot és molt bonic, però no entenem res. O molt lleig, però continuam sense entendre res" (Julio Cortázar, Rayuela).

Llengua de signes

Amb l'aprovació del Congrés de Diputats del 28 de juny, del Senat del 10 d'octubre i la publicació en el BOE del 24 d'octubre, la llengua de signes en català i castellà ja és legal a Espanya.

Aquesta llei serà molt important per al milió de persones sordes que hi ha a Espanya, ja que a partir d'ara comptaran amb nous drets i recursos als entors de l'educació, la sanitat, el treball, la justícia, la cultura i, en general, a tots els àmbits de la vida pública.

Es compleix així la reivindicació històrica de la Confederació Estatal de Persones Sordes (CNSE), reflectida a l'entrevista que Flor de Card va fer aquest estiu passat a Olga López, la intèrpret de la llengua de signes al Parlament de la nostra Comunitat Autònoma.

Enhorabona a totes les persones implicades en aquest llarg i justa lluita per la igualtat.

Inauguració de la segona fase del Parc verd

Josep Cortès

Amb la presència de Miquel Rosselló, conseller de Cooperació local i de Catalina Julve, consellera de Medi ambient, el dia 26 d'octubre es va inaugurar la segona fase del Parc verd de Sant Llorenç, en un acte on no hi mancaren les xeremies, els refrescs, els al·lots de l'escola, gairebé tots els polítics locals i una protesta de l'associació de comerciants.

El parc, un dels millors de Mallorca, segons els polítics dels Consell, ha costat 95.000 euros i ha estat finançat per l'Ajuntament en un 55% i pel Consell de Mallorca en el 45% restant. Compta amb una gran rampa que permet abocar les restes amb facilitat dins grans contenidors: ferralla, fusta, electrodomèstics, restes de poda i residus de demolició i construcció. Davall un porxo hi ha dipòsits per als més peril·losos: olis, piles, bateries, dissolvents, pintures i fluorescents. Finalment, també disposa de compactadores de paper i d'envasos lleugers, a més dels de vidre

i pneumàtics.

Atenint una vella reivindicació també s'ha modificat l'horari d'atenció al públic, que a partir de novembre serà el següent: dilluns, tancat; de dimarts a dissabte, de 9 a 13 i de 15 a 18; diumenges, de 9 a 14. El recinte romandrà tancat fora de l'horari esmentat, i compta amb una caseta per al guarda i unes càmeres de vigilància.

El dia de la inauguració diversos alumnes de l'escola llorencina, acompanyats del director, Jaume Mayol, portaren alguns objectes per reciclar, en un acte simbòlic de recolzament a la política de salvaguardar el medi ambient.

També, el mateix dia, un grup de representants de l'associació de comerciants estengueren una pancarta per protestar contra l'augment de la taxa de recollida de fems; tant el batle com la consellera els digueren que estaven disposats a estudiar les seves reivindicacions.

Des d'aquí vull donar l'enhorabona a l'Ajuntament i al Consell per haver fet realitat una antiga reivindicació, la de facilitar el reciclatge posant unes instal·lacions modernes i netes, res que veure amb aquell caramull de caps i deixalles que

hi havia als voltants del Pou Vell i també els primers anys del Punt verd. Esperem que continuï així.

Salvatore

JOIERIA
IGNASI

Sant Llorenç necessita millorar (encara més)

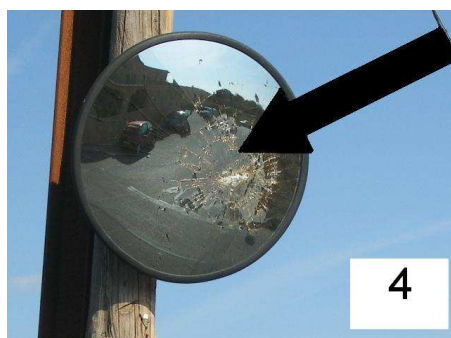

El filòsof grec Aristòtil, fa prop de dos mil cinc-cents anys, ja ens deia que "l'home és, per naturalesa, un animal destinat a viure en comunitat" (Anthropos physei politikón zóon). L'home, per a ell, era un ésser *cívic*, a diferència dels animals i els déus, que eren *incívics*. Per al filòsof, la ciutat-estat grega era la forma més elevada possible de la vida social, perquè permetia viure amb plenitud els afers que afectaven tothom.

El Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans defineix de la següent manera el terme *civilitat*: "Qualitat de civil, de qui té les maneres acostumades entre les persones que viuen en societat; demostració de bones maneres".

En general la gent sap que per viure en comunitat s'han de seguir unes regles. El que passa, però, és que no

tothom les compleix. Diuen que hi ha llibertat, sí, però també diuen que la llibertat d'un s'acaba allà on comença la llibertat de l'altre.

El mes passat comentava una

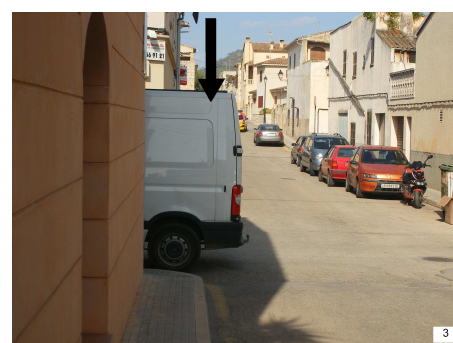

sèrie d'imatges d'aspectes de Sant Llorenç que a parer meu necessiten millorar. Aquest mes he trobat convenient aportar-ne un parell més per demostrar que al nostre poble encara hi ha alguns comportaments que es poden considerar incívils, és a dir, mancats de civilitat,

de bones maneres. Les fotografies corresponen a Sant Llorenç, si bé les persones implicades potser no pertanyen al nostre poble.

Aquesta vegada ho podríem plantejar d'una altra manera. Podríem imaginar un exercici d'escola -destinat a nins petits, això sí-, un exercici d'aquells d'"Uneix cada una de les definicions amb el dibuix corresponent":

<i>Cotxe abandonat</i>	.....
<i>Cartó fora del seu contenidor</i>	.....
<i>Mirall trencat</i>	.....
<i>Pintades a la paret</i>	.....
<i>Catàlegs de Telefònica abandonats</i>	.....
<i>Fustes perilloses amb tatxes</i>	.....
<i>Vehicle mal aparcat</i>	.....

Una magnífica activitat per a una classe d'Educació per a la Ciutadania, o no?

Joan Lull Vives

Allò que amaguen els historiadors oficials sobre la bandera de Mallorca (I)

L'any 1981, a la vista de la manipulació escandalosa (per complaure els polítics d'aleshores) que havia fet l'equip encarregat de redactar un informe sobre la bandera mallorquina per indicació del Consell General Interinsular, em vaig veure obligat a publicar el llibret *La bandera, l'escut...*, contestant amb contundència i aportant part de la molta documentació que un servidor havia vist als arxius durant els anys d'investigació. Però com que les persones al·ludides no en tingueren prou, dos anys després vaig publicar una segona part on aportava més documentació sobre el cas. Cal dir que aquells anys només em dedicava a investigar l'època medieval, així i tot ja vaig intuir i avançar que tot allò relacionat amb la bandera anomenada del "castellet", mai no es trobava documentada sinó que era un invent de Benet Pons i Fàbregues, arxiver i cronista municipal de Palma. Per tant ens hem de situar a finals del segle XIX i principis del XX, en què a Mallorca, com a Catalunya, es vivia políticament un ambient d'esperit regionalista i es fomentava tot allò que fos local.

Feia segles que actuava el centralisme de Madrid, la societat mallorquina ja havia quasi oblidat les nostres senyes d'identitat pròpies i vet ací com el senyor Pons i Fàbregues, culejant per dins els arxius, va topar una carta del rei Sanxo, datada el 1312, en què autoritza els jurats de Ciutat a fer ús del seu escut i bandera anant per Mallorca; la interpreta malament, passa per damunt les més elementals normes heràldiques ignorant (com fan ara a l'actualitat aquells historiadors que no se saben situar a l'època que estudien i amb men-

talitat del segle XXI interpreten erròniament formes de viure d'una societat feudal), posa el color morat allà on sempre havia estat blau (Mallorca és una illa enrevoltada de la mar; els literats i poetes parlen sempre de "la mar blava"), i comet d'altres semblants errors, tal com li tiraren a la cara aquells regidors de l'Ajuntament de Palma que no estaren d'acord amb el dictamen de Pons publicat el 1907, sobretot el senyor Calvet, com es pot veure en el nostre present treball, on queda definitivament demostrat que durant segles ací a Mallorca sempre es va representar l'escut, tant si era escut com bandera, amb la forma "quarterada" quan es referia a la Ciutat, i les barres soles quan es referia al Rei. Tant és així, que la premsa ciutadana quan va recollir la polèmica promoguda per Pons i Fàbregues no dubtà en posar als titulars i qualificar la tal bandera de Pons com a "la bandera de Palma", no fent la més petita menció a la Part Forana, que segons sembla, mai no la tingué ni usà com a pròpia.

No repetirem la documentació publicada en els nostres anteriors opuscles de 1981 i 1983, però sí direm que d'aleshores ençà hem trobat nombrosíssims documents que confirmen el que vaig dir: l'escut quarterat (i bandera) es refereix sempre a la Ciutat i Regne de Mallorca, i l'escut (i bandera) barrat referent al Rei com a senyor dels seus súbdits. Així ho manifestaren i representaren gràficament els historiadors antics com Dameto i Mut a les portalades de les seves respectives històries de Mallorca, i així ho veim representat a quadres i pintures, façanes, claus de volta d'edificis públics com la Llonja i algunes esglésies, torres de defensa, cobertes de llibres i còdex (com les Lleis Palatines promulgades pel nostre rei Jaume III), penons, estendards i vexilles, casulles i altres vestiments litúrgics i objectes de culte com custòdies o calzes, etc.

No cal dir que la nostra investigació no es tanca i per tant, si trobam nova documentació, no dubtarem en fer-la pública per vergonya d'aquells falsos

historiadors, d'una banda, i de l'altra aquells polítics que amb les seves actuacions errònies (volem suposar que ho fan carregats de bones intencions) s'aprofiten de la ignorància del poble.

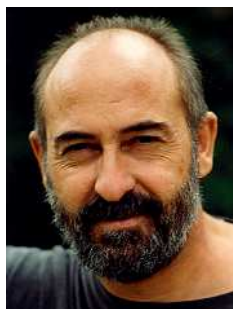
1343

Dia 30 d'octubre es va registrar a la Cúria de la Governació de Mallorca un expedient de clam fet per Pere Corretger, ciutadà, patró de coca d'una coberta, contra un fet piràtic protagonitzat per Gregori de Mar, genovès, i els seus cómplices que anaven en una galera. Segons la declaració que fa el propi Corretger, els genovesos assaltaren la seva nau el passat mes de setembre a la mar de les Àguiles, en el lloc de Togo, jurisdicció del rei de Castella, li llevaren de l'asta o arbre la bandera o vexil·la que tenia el senyal reial i amb el senyal de la Ciutat de Mallorca ("*in quo erat signum regale cum signo Civitatis Maioricarum*") al temps que els genovesos pronunciaven aquestes paraules: "*mar viatge fassa qui aytal senyal fa*". Com que havia poc temps que el rei Pere s'havia apoderat de Mallorca prenent el regne (format per Mallorca "amb les illes adjacents") a Jaume III, aquests genovesos insultaren la tripulació de Corretger tractant-los de traïdors: "*vosaltres traydors de Mallorques, rahó seria que totz quantz ne sotz de Mallorques vos negàs hom axí com a trahidors que sotz qui avetz tolt la terra al Rey de Mallorques e la avetz dada al Rey d'Aragó alment e falsa, e encara serem-nos en cas que aydarem al Rey de Mallorques e tolrem-la a Rey d'Aragó e puis gitar-ne'm totz quantz catalans hi sotz, e poblar-la hem de nosaltres genoveses, e puis vénga Rey d'Aragó ab tot son poder e git-nos-hen si fer-ho pot*". (ARM Extraordinari Cúria Governació AH 440, f. 113-114v.

Aquest document ha estat publicat íntegrament dues vegades per distints autors, la darrera fa pocs mesos on l'autor transcriu erròniament "italians" allà on l'original diu "catalans").

Ramon Rosselló

En el ple de dia 24 d'octubre hi va comparèixer poca gent: hi mancaven 3 regidors i entre el públic només hi havia una altra al·lota i jo. No sé si era perquè l'ordre del dia era més aviat magre, perquè l'havien convocat a les 10 del matí, perquè brusquejava un poc o perquè els assumptes municipals desporten un interès que podríem qualificar perfectament d'escàs, però, com he dit, entre tots només sumàvem una dotzena d'interessats; deixant de banda, és clar, el secretari i l'interventor, però aquests no compten perquè és la seva feina.

El primer punt, com sempre que es fa un ple extraordinari i urgent, era per ratificar la urgència i, també com sempre, votaren en contra els del PP i UM, amb el resultat de 6 a favor i 4 en contra.

En el segon, pareix ésser que diversos ajuntaments de Mallorca -entre ells el nostre- tenen inclòs un article il·legal a l'ordenança que regula la taxa de recollida de fems, segons s'esmenta a tres lleis i un reial decret.

-I què diu s'article?

-Que "gaudiran d'exempció subjectiva aquells contribuents que hagin estat declarats pobres per precepte legal, que estiguin inscrits en el padró de Beneficiència com a pobres de solemnitat o que obtinguin uns ingressos anuals inferiors als que corresponguin al salari mínim interprofessional".

-A poc a poc. Lo d'es salari mínim ho entenc i és bo de comprovar, però lo d'es pobres... Què és un "pobre" i un "pobre de solemnitat", segons sa llei?

-Sa veritat és que no ho sé, perquè sa cosa és més complicada de lo que sembla, sobretot si se té en compte es nivell de desenvolupament d'es païs on vius. En línies generals, però, se podria dir que un "pobre" és aquell que

no pot satisfer ses seves necessitats bàsiques (alimentació, vivenda, vestit, educació, salut...). I un "pobre de solemnitat" és es qui no té res de res i depèn totalment de Beneficiència.

-I a Sant Llorenç, n'hi ha molts?

-Segons el batle no hi ha hagut cap sol·licitud.

Pareix ésser que aquest article vé d'enrera i a l'equip de govern li agradaria poder-lo mantenir, però la llei no ho permet. Per això, si qualcú no pot assumir el cost de la taxa de recollida de fems, que ho comunicui als Serveis Socials de l'Ajuntament, i si després d'estudiar el seu cas amb la documentació que hagi aportat consideren que no han de pagar, canalitzaran l'ajuda per aquest altre camí.

-Supòs que tothom hi va estar d'acord?

-Idò no. Es del PP votaren en contra perquè consideraven que, com sempre, ses coses s'han fet malament i amb il·legalitats. Digueren que no ho veien com un assumpte tècnic, sinó polític i que per ventura hi havia altres motivacions que no veien clares. En Pascual se va abstenir perquè considerava que a Sant Llorenç n'hi havia, de pobres, i que s'haurien de poder acollir a s'article que volien suprimir en lloc d'haver de recórrer an es Serveis Socials.

-Però no diuen que és il·legal?

-Sí, però en Pascual troba que no ho hauria de ser...

-Jo lo que trob és que hi va ha-

ver molt de trui per una cosa que pareix tan senzilla...

-És que p'es poble corr es rumor que es Partit Popular aconsella a molta gent que s'aculli a aquest article i no pagui sa recollida d'es fems...

-Què dius ara!? No crec que sigui ver, perquè si tenen béns o ingressos lo únic que aclariran és que hauran de pagar recàrrecs i interessos de demora, i en lloc d'esmolat faran osques.

Així està la cosa. El tercer i darrer punt era per perllongar fins al 14 de desembre el tràmit d'informació pública del Catàleg del Patrimoni Històric, davant el rebumbori que es va armar amb la revista passada i la taula rodona que va organitzar l'Obra Cultural Balear. El batle va dir que d'aquesta manera es podrien introduir les referències cadastrals de tots els immobles implicats i, així, avisar-los personalment per carta a cada un.

-Aquesta vegada supòs que sí que hi estaren d'acord?

-Idò no! Es Partit Popular sí que va recolzar sa proposta, encara que na Manuela volia una còpia per cada regidor i es batle li va contestar que només n'hi havia una per cada partit. En Pascual va votar en contra perquè no estava d'acord amb sa manera com s'havia elaborat es catàleg.

-Però no l'aprovaren dins es juliol i ara només se votava sa pròrroga?

-Sí, però, que no coneixes en Pascual?

-Massa raó tens.

FONTANERIA**JOAN MIQUEL**

C/ Verge Trobada, 46. - Mobil 636089861
07530 SANT LLORENÇ

A Mateu Puigròs, batle de l'Ajuntament de Sant Llorenç des Cardassar

Benvolgut senyor,

Com a ciutadans d'aquest municipi que vostè representa i com a afectats pel que vostès anomenen el "Catàleg de Patrimoni Històric de Sant Llorenç des Cardassar", li volem demanar que ens doni resposta a les següents qüestions que no van quedar resoltes a la taula rodona que es va celebrar el passat dimecres dia 10 d'octubre.

En primer lloc, volem saber com pot ser que a un municipi com Sant Llorenç, on gairebé ens coneixem tots, els ciutadans no hagin pogut ser informats de l'elaboració d'un catàleg de Patrimoni Històric en el qual s'inclourien alguns habitatges o altres béns **nostres** i les conseqüències, tant favorables com desfavorables, que ens suposaria la inclusió del **nostre** patrimoni dins aquest catàleg.

En segon lloc, un cop elaborat d'amagatotis l'esmentat catàleg, volem saber per què no se'ns ha informat personalment de la inclusió de part del **nostre** patrimoni dins aquest catàleg i ens han hagut d'informar amics o coneeguts sense saber el que això suposava.

En tercer lloc, ens pot informar per fi de quins han estat els criteris per a la inclusió o exclusió de béns en aquest catàleg? Pensa vostè que no farem al·legacions per una cosa que a la reunió de dia 10 d'octubre va quedar bastant clar que s'ha fet a dit, com demostra el fet que hi ha casos de béns que, a pesar de tenir les mateixes característiques, han quedat exclosos de la "protecció". I creim que són béns que mereixen ser inclosos al Catàleg ben igual que els **nostres**: si va cap a Artà, pujant el coll

i mirant a mà esquerra en veurà un que consideram especialment escandalós.

En quart lloc, a la ja esmentada taula rodona vostè també va dir que havia retardat tant com havia pogut l'elaboració d'aquest Catàleg, va parlar de dos anys. Doncs ara també ens pot explicar com és que el Catàleg es fa "públic" només tres mesos després de les eleccions. Potser tenia por de perdre encara més vots dels que ja va perdre?

En cinquè lloc, ens demanam si vostè ha considerat el que passarà amb aquelles construccions que no es poden tocar, les de protecció integral. Creu vostè que és el propietari qui ha d'invertir els seus doblers en la conservació d'un bé del qual mai no podrà gaudir? O serà altre cop el poble qui haurà de sufragar les despeses de manteniment i conservació?

Per acabar, consideram important dir que la propera vegada que un tècnic, en nom de la importància de salvaguardar el Patrimoni que ens han deixat els **nostres** avantpassats i que ens costa doblers d'heretar i de mantenir, intenti explicar-nos els seus lloables arguments, ho hauria de fer en la nostra llengua, que mereix tanta o més protecció que el **nostre** patrimoni.

Esperam la seva contestació pública, ja que aquest tema ens afecta a tots. Esperam que no s'amagui darrere el Consell ni cap altre organisme. L'únic culpable de les formes és vostè. Sàpiga que les coses que es fan d'amagatotis no solen estar ben fetes. Nosaltres ho tenim ben present.

Un grup de ciutadans

Telèfons

Aigües Sant Llorenç	838559
Ajuntament	838393
Auditòrium	587371
Biblioteca	569654
Bombers	085
Camp de futbol	838703
Delegació Son Carrió	569619
Depuradora	810359
Emergències	112
S'Escaleta	838544
Escola	569483
Fems	844372
Funerària Sant Joan	526139
Guàrdia	062
Hospital de Manacor	847000
Polícia local	609 637960
Tercera edat	569512
Turisme Sa Coma	810394
Turisme S'Illot	810699
Delegació Turisme	585409
Unitat sanitària	569597
Urgències mèdiques	061

Ultramillor

Agència de viatges del grup A
Títol 999

Carrer del Sol, 19
Cala Millor-Mallorca
Tel. 971 585720

Joieria Femenias

listes de noces
objectes de regal

Rector Basqual, 8 - Sant Llorenç

Els empresonats (I)

Josep Cortès

Començaré aquest mes una sèrie d'articles sobre els llorencins i carrioners que varen estar empresonats durant i després de la Guerra Civil. En la mesura del que sigui possible intentaré seguir l'ordre alfabètic, tot i que a vegades no ho podré fer perquè encara no dispòs de les dades i les fotografies de totes els republicans represaliats. En aquests sentit, reiter que agrairia molt qualsevol tipus d'informació que em poguessin facilitar els lectors, a fi de completar al màxim les dades d'aquests llorencins i carrioners que patiren les conseqüències de la barbàrie dels salvadors de la pàtria.

Joan Ballester Morey, *Solaies*

La informació d'aquesta persona és a la revista de l'abril del 2007, a l'article del "Grup de Cas Pinxo".

Jaume Barceló Tomàs, *Cap d'olla*

Havia nascut el 1912 a Son Carrió i feia de conrador. Era nebot de Jaume Tomàs Vallcaneras i cosí n'Antoni i Nicolau Tomàs Andreu, també carrioners i empresonats.

Va estar tancat durant tres anys a Can Mir i so na Moixa des del setembre de 1936, perquè quan els republicans entraren a Son Carrió ell no va fugir i es pensaren que també ho era.

Va morir l'any 1990.

Joan Caldentey Jaume, *Pinxo*.

Informació a la revista de l'abril de 2007.

Joan Caldentey Llinàs, *Comare*.

Igual que l'anterior.

Josep Cortès Picó, *Mosca*

Va néixer el dia de Sant Llorenç de 1909, feia de fuster i vivia a la plaça de Sant Llorenç. Era de la UGT.

Va estar tancat primer a Can Mir (un magatzem de fusta que hi havia on ara hi ha el cinema Augusta), d'on el

van treure al cap de poc temps gràcies a la intervenció d'Allan Hilgarth, el cònsol d'Anglaterra, que el va portar a Son Torrella, on hi treballava el seu germà. Allà era territori

anglès i estava segur, però va voler anar a Sant Llorenç pensant que ja no li farien res i el tornaren empresonar, aquesta vegada a Manacor, on hi va estar devers tres anys. D'allà el traslladaren a Formentera i hi va romandre prop de dos anys més.

A Manacor va formar part, juntament amb Lluçia Sureda, del grup de presos que va muntar un taller de fabricació de pipes, dirigit per Sebastià Bonet Garí, en *Bonet de ses pipes*.

Un capellà llorencí l'havia denunciat a la Falange de Sant Llorenç perquè no anava mai a missa.

Va morir el 1974.

Gabriel Font Llull, *Tenra*.

Era fill de Gabriel Font Riera, assassinat per esser protestant. Va néixer el 13 de gener de 1913 i feia de forner. No tenia cap tipus d'afiliació política.

Va estar tancat a la presó de Manacor i fins i tot el tengueren 9 dies en capella. No l'afusellaren perquè un capellà llorencí -segons el seu fill el rector *Teco-*, va intercedir per ell.

Va morir a Son Servera el 17 d'abril de 1976.

Joan Fornés Sureda, *Fornés*

Va néixer a Son Servera l'any 1902 i havia fet de pareller a Son Corb a més de treure cantons. L'incloem a la nostra llista perquè estava casat amb una llorencina i vivia en el nostre poble.

Es va afiliar a Esquerra Republicana de Sant Llorenç l'abril de 1931 i

quan varen desembarcar els republicans se'n va anar amb ells, juntament amb els germans Guillem i Jaume *Galina* i Jeroni *Cucajada*.

Era col·laborador de la revista

Foch i Fum i republicà declarat. Els falangistes anaren a cercar-lo a caseva, però va poder fugir gràcies a l'ajuda de na Catalina *Celadora*. Va lluitar per la zona de Terol al costat dels republicans i, en acabar la guerra, el feren presoner a València i el dugueren a Mallorca.

En tornar li donaren una setmana per estar a caseva, amb sa mare, la seva dona i el seu fill Miquel, ja que encara no havien obert cap causa política contra ell, però el mateix vespre s'hi presentaren quatre falangistes llorencins que l'acusaren de ser un dels responsables de la mort de Mateu Juan i Jaume Clapés, per la qual cosa no el volien en el poble. Ell va decidir entregar-se a la guàrdia civil de Son Servera i se'n va anar al cafè que duia Bartomeu Galmés, que també disposava de taxi, per a què l'hi portàs.

Segons m'ha contat el seu fill Joan, en el mateix bar hi havia dos guàrdies civils que sentiren la conversa entre en Fornés i en Galmés i li demanaren si podien anar plegats amb el cotxe, a la qual cosa s'hi avingueren. Va esser la seva sort, perquè a la sortida del poble, ran de les penyes d'en Blanc, els quatre falangistes aturaren el cotxe qui sap amb quines intencions, però hagueren de desistir en veure els dos guàrdies civils que l'acompanyaven.

Joan Fornés va estar empresonat durant 28 mesos a Can Mir i Formentera, on guardava cabres per als oficials, i va morir a Sant Llorenç el 1973.

Miquel Genovart Llodrà, *Sivillet*

Va néixer a Sant Llorenç el 1890 i feia de picapedrer. Estava afiliat a Esquerra Republicana des de l'agost de 1932. Era el pare de Joan Genovart, *Garrut* i havia estat nomenat membre de la

Comissió Gestora de l'Ajuntament pel febrer de 1936.

Va estar tancat a quatre presons de Mallorca durant tres anys grossos: Manacor, Son Granada (una possessió entre Campos i Llucmajor, on feia treballs forçats), Can Mir i el castell de Bellver.

La seva dona havia estat dida de l'esposa d'un militar que va arribar a ser Cap d'Ordre Públic de Mallorca, i va intercedir en el seu favor perquè no el matassin, però no va poder evitar que romangués a la presó.

Va morir a Palma l'any 1951.

Rafel Genovart Llodrà, Goixo

Era germà de l'anterior i també feia de picapedrer. Va néixer el 1889 a Sant Llorenç i es va afiliar a Esquerra Republicana pel novembre de l'any 1931. Va estar diversos anys tancat, però no he pogut esbrinar a quina presó. Va morir el 1965.

Mateu Genovart Rosselló, Confit

Va néixer a Son Carrió el 29 de març de 1907 i feia de mariner. Era germà de Jaume Genovart Rosselló i marit de Margalida Llinàs Galmés, també empresonats.

Era d'esquerra i, perquè no l'empresonassin, feia guàrdies de nit amb els falagistes en una barca. Un vespre, juntament amb Montserrat Sansó Mesquida, també esquerrà, engataren els tres joves falangistes que anaven amb ells, els tancaren dins la bodega de la barca i se'n anaren a Menorca per passar-se als republicans. En arribà els entregaren amb la condició

que no els matassin, com així va ésser.

L'agafaren quan va caure Menorca, al final de la guerra, i va estar tancat a Toledo, Castelló i Cartagena. En el darrer lloc des del 22 de març de 1939 fins al 13 de febrer de 1944. Li feren el judici el 14 de març de 1942 i el condemnaren a 20 anys i un dia per adhesió a la rebel·lió, tot que prèviament li havien sortit tres penes de mort que sortosament li foren commutades. Al final va estar tancat un poc més de tres anys.

Fa alguns anys la seva família va rebre 6.000 euros en compensació d'haver estat més de tres anys empresonat. Va morir a Son Carrió el 22 d'agost de 1981.

Càndid Jové Riera, Càndil

D'aquesta persona tenc poques dades. Només sé que feia de jornal·ler i que es va afiliar a Esquerra Republicana l'abril de 1931.

Va dur el cafè de Can Càndil, més tard conegut

com Ca na Mena i ara seu del banc de Santander. Dins el cassino hi havia una espècie de balcó des d'on feien discursos polítics, ja que era la seu dels republicans.

Llegint una notícia al diari sobre els avanços dels nacionals va comentar públicament que li pareixia que serien com els crancs, que en lloc d'anar per envant anaven per enrera, cosa que li va suposar estar un temps dins la presó.

Joan Llinàs Riera, Llinàs

Va néixer pel gener de 1911 i no tenia afiliació política. Feia de conrador.

Al principi de la guerra va estar algunes setmanes tancat juntament amb mitjo dotzena més de llorencins, sense cap acusació concreta. De fet, a l'entrevista que li vaig fer, em va dir que

no sabia perquè l'havien tancat a la presó.

Va morir enguany, als 96 anys.

Joan Llinàs Bibiloni, Gorrió

Les seves dades són a la revista d'octubre del 2007, a l'article sobre el seu germà, en Soriano.

Gabriel Nicolau Bauzá, Ferrer

Va néixer a Sant Llorenç el 1895 i feia de ferrer. No estava afiliat a cap partit.

Va estar tancat a Manacor durant algunes setmanes, però no li feren res perquè Bartomeu Alzina va

intercedir a favor d'ell, ja que la seva sogra -la dona d'en Tomeu Sanet- era molt amiga de la dona d'en Gabriel.

Va morir el 3 de febrer de 1959.

Josep Oliver Morey, Veiet

La seves dades són a la revista del mes passat, ja que era el marit de na Jaumeta Falcona.

Joan Planisi Mesquida, Barretot

Les seves dades són a l'article monogràfic que publicarem pel novembre del 2006.

Sebastià Planisi Riera

Va néixer el 14 de juliol de 1910 i de malnom li deien de Son Galianeta. Era cunyat de Joan Capdepera, també empresonat.

El varen tancar el 1937 durant alguns mesos, a la

presó de Manacor, tot i que no estava afiliat a cap partit ni havia tengut mai significació política de cap casta. El seu gendre, en Miquel Pont, des Forn, creu que possiblement fou degut a motius personals.

Va morir a Sant Llorenç el 21 de maig de 1994.

A l'amic Tomeu Ferrer i Garau

Vaig conèixer en Tomeu a la feina, carrer Amargura, de Manacor, allà damunt la tenda de Majorica de la plaça Rector Rubí, en aquella fàbrica instal·lada dins una finca de pisos que, encara que no fossin totes, feia que una mateixa secció tingués el terra a diferents nivells, havent de pujar o davallar qualche escaló per a desplaçar-te. Ell encara no tenia vint anys, la sang bullent i el cap ple d'idees, jo en tindria trenta emperò coincidíem en moltes coses i compartíem punts de vista reivindicatius.

En aquella època els representants del Sindicat a l'empresa s'anomenaven "enlaces sindicales" i les eleccions dels representants dels obrers a l'empresa, d'aquest sindicat vertical, es feien en llistes obertes. Les primeres eleccions sindicals, després de la legalització dels partits polítics i de les forces sindicals obreres, també es varen fer en llistes obertes i en Tomeu va continuar encapçalant aquell moviment reivindicatiu a la recerca de millores, no només de caire econòmic, per als homes i dones que cada dia compareixien a la feina per complir un compromís contractual amb l'empresa.

Llavors, com a membres del Comitè d'Em-

presa, ens hi mancava el suport i la infraestructura administrativa d'un Sindicat i dels seus advocats, i a instàncies d'en Tomeu, ens afiliàrem en bloc a la Unió Sindical Obrera (U.S.O.); després d'un cert temps negociàrem amb Comissions Obreres l'afiliació en bloc a aquest sindicat (CC.OO.) sense perdre l'antiguitat sindical, i en Manolo Cámara, Secretari General de Comissions Obreres, vingué varies vegades, així com el Secretari General del Metall Ernesto Suría i un jove sindicalista anomenat José Benedicto (avui Secretari General de Comissions Obreres a les Illes Balears).

En Tomeu va dirigir el moviment sindical dins PERMASA durant molts d'anys, ja fos com a President, Secretari o Vocal, del Comitè d'Empresa. Molts d'anys vàrem estar plegats defensant els interessos dels companys, ocupant els diferents càrrecs tots dos dins el Comitè i quan ell era el Secretari, jo només tenia una queixa: no hi havia manera de que tingués escrita l'acta de la reunió anterior a temps! I quan jo vaig esser el Secretari ell sempre es queixava perquè jo inscriví el seu nom, a les actes, com a Bartolomé, llavors em deia... "Ja

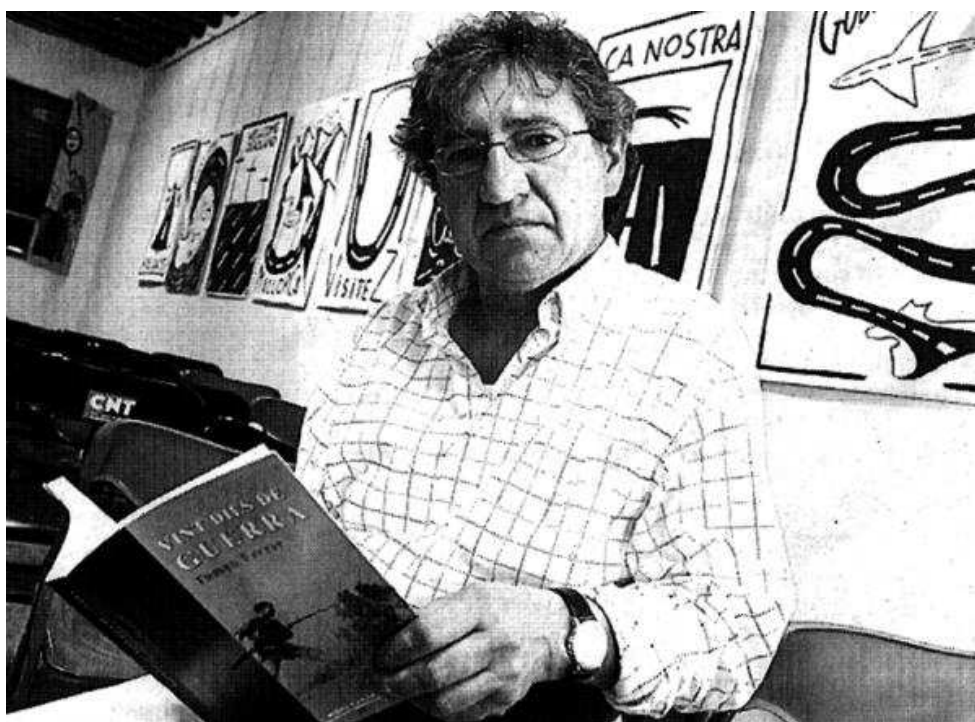
hi tornem a ser... jo som Tomeu, o Bartomeu!", i jo li replicava: "Bé Tomeu a veure el teu D.N.I. quin nom hi té escrit?" I la seva contesta sempre era: "Es que no he tingut temps, però he d'anar a canviar-lo.". Fins que un bon dia arribà a la reunió amb un nou Document Nacional d'Identitat.

En tots aquells anys vàrem viure moltes històries i anècdotes plegats, amb l'empresa, personals, en el Comitè, en el Sindicat, i ara darrerament, només recordàvem les bones perquè fins i tot les dolentes ens feien riure. Crec que va ser l'any 2002 que quedàrem per dinar a Can Pedro, aquí, a la carretera de Son Servera, en Tomeu, na Mª Rosa, n'Antònia i jo, i com vos podeu imaginar la conversa va ser d'allò més variat. Llavors ja menjava molt poquet, en Tomeu, emperò xerrameca, com sempre. Vaig estar molt content que m'assabentés de l'edició d'un llibre seu que havia de presentar a la biblioteca municipal per a les festes de Sant Llorenç titulat "El Samsó Mallorquí". Aquest ja era el seu segon llibre, perquè pel juny del 1996 va editar, en una edició de butxaca i amb un títol suficientment il·lustratiu, "Tal com m'ho contaren". Escriure era la seva

assignatura pendent, l'últim llibre editat el titulà "Vint dies de guerra".

En Tomeu sempre va ser una persona inquieta i reivindicativa, primer sindicalment, després políticament, inconformista i crític i que va anar madurant al llarg dels anys. Llàstima que la malaltia truncàs sobtadament la vida de l'amic.

QUE EN PAU DESCANSI.

Eduard Perales

Sr. Director de Flor de Card,

Per la present, li prec tingui a bé publicar aquestes ratlles a la seva revista, ja que fins al moment tan sols un mitjà de comunicació s'ha dirigit a mi, com a president del Cardassar que encara som, per saber quina era la nostra versió dels fets que els passats dilluns i dimarts foren motiu de comentaris gens agradables, tant per al jugador com per al Club.

En primer lloc, cal dir que les paraules que l'àrbitre reflexa a l'acta de l'encontre entre el Cardassar i el Col·legi -escoltant sempre la versió de sis o set jugadors que es preparaven a l'àrea de penalti- en cap moment el nostre jugador les pronuncià, i fou l'àrbitre qui, d'una manera provocadora, el va encarar dient-li "a que no tienes cojones de pegarme". Tant una expressió com l'altra sols les pogueren escoltar els jugadors que envoltaven l'àrbitre, per tant, són les paraules d'un jugador contra les d'un àrbitre. Davant la provocació, sí que hi va haver un intent d'agressió a l'àrbitre però va ésser això, un intent, no agressió, ja que la resta de jugadors que es trobaven al seu costat ho varen evitar, esqueixant-li la camiseta.

L'àrbitre va suspendre el partit perquè va voler, ja que aquesta era la manera de justificar l'injustificable. Així podia fer més mal al jugador i al Club.

Quan l'àrbitre redactà l'acta carregà les tintes dient que l'havien amenaçat de mort, quan ell sap ben cert que això no és ver, com tampoc que li pegassin uns quants cops de puny.

Una vegada haver-se canviat la roba i ja fora dels vestuaris, se'l va veure ben tranquil i sense cap mostra ni símptomes de què hagués estat agredit, essent així que en cap moment va demanar ni auxili sanitari ni policial, quan alguns membres de la policia local estaven presents. L'àrbitre va sortir dels vestuaris conversant animadament durant quasi mitja hora dins les dependències del camp i sense que tingués massa presa per anar-se'n a ca seva, i no a un centre metge o l'hospital de més a prop (el de Manacor per exemple), on va preferir anar-hi l'endemà, tal com declarà a alguns mitjans de comunicació, quan anuncià la seva visita a un centre metge

o a la mutualitat, això sí, amb periodistes -hem de suposar que amics seus-, esperant-lo fora. Però pareix que aquests mitjans tenien altres feines a més d'esperar uns comentaris d'un àrbitre que feien olor de tuf, excepte algun d'aquests que tiren el mac i amaguen la mà. Es veu que no devia tenir massa mal si pogué esperar més de 24 hores per anar-hi, quan a l'acta reflexa que el jugador li va pegar "varios puñetazos".

Una vegada fora del recinte, sembla que li va mancar temps per telefonar a un amic seu especialitzat en informàtica i contar-li la seva versió dels fets perquè els pengés a la web que controla. La notícia a les vuit del vespre ja apareixia a alguns mitjans de comunicació i, al mateix temps, el President del Col·legi d'Àrbitres, que prèviament també havia rebut la versió de l'àrbitre de l'encontre, es despenjà amb unes declaracions a les que començava el judici contra un jugador, que a més és una persona, abans d'ésser jutjat.

El dia següent, varis mitjans de comunicació, en lletres de motlle, informen els seus lectors de les paraules, no pronunciades, de les amenaces de mort sense que cap d'ells hagués constatat la versió del jugador o del nostre Club. I la veritat, de les esmentades paraules, jo que també escric a un mitjà de comunicació, no m'hagués atrevit mai a publicar una notícia com aquesta sense haver-la constatada fidelment. El nostre jugador no és cap probable assassí, com volen suposar aquests titulars, sinó tot el contrari, és un molt bon company dels seus amics i una excel·lent persona, que ningú pot dir que mai hagi tingut un mal comportament. El qui ha utilitzat aquests titulars hauria d'estar avergonyit d'anomenar-se periodista si per un sol moment fos capaç d'imaginar el mal que ha li fet a ell i a tota la seva família amb aquests titulars i amb aquests escrits, que de cap manera s'ajusten a la realitat dels fets

Per altra banda, la intencionalitat de fer mal al nostre Club ho demostra el fet que, a quasi tots els mitjans que publicaren la notícia, s'indicava el nom i llinatges complets del jugador, ja només hi va mancar que li posessin la seva adreça familiar completa, cosa que ni amb els presumptes

delinqüents es fa, i es limiten a posar les inicials en tant no hi hagi un sentència ferma, cosa que el President del Col·legi d'Àrbitres igualment ho va fer. Per cert, aquest President, en una entrevista radiofònica, diu que el President del C.D. Cardassar en cap moment va anar a demanar perdó a l'àrbitre, i jo li dic que el que hauria de demanar perdó, si tingués una mica de seny, per la seva actitud vers el C.D. Cardassar en general i el jugador en particular és ell, per tenir àrbitres tan incompetents com aquest, i l'àrbitre perquè els ofesos som nosaltres i no l'àrbitre, i crec que encara que l'Evangeli de Sant Mateu ens diu que si ens peguen una galtada hem de girar la cara perquè ens peguin a l'altra (Sant Mateu, cp. 5, vs. 39-42), jo no estic disposat a posar l'altra galta perquè jo no he fet cap mal a ningú, i en canvi aquest àrbitre si n'ha fet al meu jugador i al meu Club amb la seva actitud clarament provocadora. Per tant, jo no he d'anar a demanar perdó a una persona que l'únic que ha fet ha estat perjudicar-nos. Així i tot, puc dir ben cara alta que cinc o sis directius presents al camp en tot moment varen estar al seu costat per si hi hagués qualque altre incident, cosa que no va passar; cap persona va botar al terreny de joc i l'únic que hi havia era un expulsat, no discutim si bé o no, però suspendre el partit sembla ésser una altra xulada de les que ens té acostumats aquest àrbitre en les tres o quatre darreres vegades que hem tingut la mala sort de patir el seu arbitratge, i dic patir perquè tots han estat vertaders calvaris pels interessos del nostre Club, ja que en tots ells ens ha perjudicat econòmicament i esportivament. Sembla que si tingués un poc d'homonía hauria de dir què és el que té contra el C.D. Cardassar. La darrera que surt a la premsa (D.M., 30.10), en el qual l'àrbitre tracta, sense gens de vergonya, d'"energúmeno" al nostre jugador; si això no és un insult, que vingui el Sant Pare Celestial i ens digui el contrari.

És tot el que voldria manifestar en nom propi i del C.D. Cardassar davant la quantitat de comentaris que han sortit als mitjans de comunicació.

Ignasi Umbert i Roig
President

Les verges

Divendres passat (19/09/07) varen ser les Verges, i nosaltres, els redactors, no podíem oblidar fer un article sobre això!!

El dia va ser molt animat, i ens ho vam passar molt bé. La festa va començar a les 11:45. Va tocar el timbre, i tot seguit, vàrem baixar al pati del davant a cantar i tocar amb la flauta la tradicional cançó de les Verges, dirigida, com cada any, per na Luz. Vàrem tocar i cantar tots, des dels més petits fins els més grans, i fins i tot hi varen assistir algunes mares.

Després, vàrem anar al pati dels petits a menjar el que més ens va agradar de la festa: els bunyols!! Varen ser realment boníssims, i cada persona va menjar-ne de dos fins a deu!! Després vàrem jugar una estoneta fins que

va ser hora de pujar a classe.

Hem de dir també que enguany, quasi ningú no va poder anar a fer els bunyols, només les padrines ho van poder fer, per la manca de temps. Esperem que l'any que ve sí que tenguin més temps, i que hi pugui participar tothom. Bones Verges!!!

Cançó de les Verges

Avui són les Verges,
tots hi hem d'anar,
de bunyols amb sucre
hem de berenar.

Avui són les Verges,
tots hi hem d'anar,
de pa amb confitura
hem de berenar.

Guaitarem dins l'aigua
i veurem pendons,
amb quatre magranes
i quatre melons.

Avui són les Verges,
tots hi hem d'anar,
de bunyols amb sucre
hem de berenar.

LA RECEPTE: BUNYOLS**Ingredients:**

- 1kg de patata bullida (freda)
- 700g de farina (meitat força i meitat fluixa)
- 1 moniato bullit (fred)
- 3 ous (de gallina)
- 100g llevadura (+/- segons l'estació de l'any)

Elaboració:

Pastar tots els ingredients i deixar fermentar (tovar), després fregir amb oli (millor oli clar, és a dir, que no sigui d'oliva). Fent bolletes de pasta i amb la mà humida d'aigua fer les anelles dels bunyols.

Servir amb sucre pel damunt, o bé amb sucre per mullar-los.

Bon profit!

Martí, Guillem i Lluís

Na Tonina

Valga'm Déu, Na Tonina, i que és de lletja! I a fe que amb ella hi ha Tonina i mitja, amb una pell més aspra que una aritja i una boca més ampla que una enquetja.

Per aquell tiranyet de mala petja se'n puja peu descalç cap a sa sitja, sa carbonissa aplega, es saquet pitja, té forces i salut i es riu d'es metge.

No es pica si li deis que és una fotja, o que té pels fadrins mal arrambatge, o que sa cara li han pintat de sutja.

Trempada la veureu com un rellotge que se basqueja es pa i es companatge i uns quants tronxos de col per una trutja.

Tomàs Aguiló i Fuster nasqué en 1812 Palma de Mallorca, on morí en 1884. Fou un pianista fi i escrigué nombroses poesies, totes de factura molt acurada, essent-ne ben notables les històriques per llur fantàstica grandiositat i suggestiu misteri com de balada nòrdica, i també les populars amb graciosos i difícils jocs de paraules i rimes.

De "Els poetes romàntics de Mallorca"
Col·lecció "Biblioteca bàsica"

Full informatiu núm. 8

octubre 07

Benvolguts lectors,

Aquest curs serem els nins i les nines de 5è els encarregats de redactar els fulls informatius.

Ara, després d'uns primers moments d'organització, quan tot comença a rodar, volem contar-vos algunes de les coses que hem fet amb la idea de continuar o millorar el que ja fèiem abans.

* L'hort està preciós! Arrabassàrem les herbes i les plantes d'estiu, desmuntàrem les parades, porgàrem el compost, l'afegírem a la terra, col·locàrem el rec i sembràrem. Finalment cobrírem els camins amb una tela negra plastificada i clovelles d'ametlla. També hem preparat un espai per provar de sembrar patates

i ens han instal·lat un regulador i un temporitzador per no tudar aigua.

* Fa un parell de dies els de Deixalles passaren a recollir la "robada" que ens heu enviat, avui les capsas de recollida tornen a estar plenes. Moltes gràcies!

* El cartell penjat a la porta de l'escola ens indica les raons per deixar els cotxes: + seguretat, - trànsit, - renou, + tranquil·litat i - contaminació. Si ho teniu en compte, també posareu el vostre "granet".

* Adéu, fins el mes que ve.

Alumnat de 5è nivell
CEIP Mestre Guillem Galmés

<p>Escuela de Xfers s.l.</p> <p>C/. Gran Via, 42 Tel. 971 85 52 31 Fax: 971 85 67 11 07570 ARTA</p>			<p>C/. Elnor Servera, 121 B Tel. y Fax: 971 56 43 02 07590 CALA RATJADA</p>			<p>ASSEGUANCES Gili</p> <p>C/. Major, 22 Tel. y Fax: 971 56 91 99 07530 SANT LLORENÇ</p>		
---	--	--	--	--	--	--	--	--

NAIXEMENTS

* Dia 21 de setembre va néixer a Sant Llorenç n'Antònia Oliver Ballester, filla d'en Miquel i n'Antònia, aquesta nina tan preciosa, a qui volem donar la nostra més cordial enhorabona, així com als seus pares.

* Dia 26 de setembre va començar a parèixer en aquesta vall de llàgrimes na Yarmi Luca Seifert Pate, filla d'n Marcel i na Sònia, de Sa Coma. Enhorabona.

* El 28 de setembre va néixer a Sa Coma na Nayra Roman Abril, filla d'en Francisco Javier i n'Erika. Salut.

* Dia 2 d'octubre, a Sant Llorenç, va veure la llum n'Arelis Vallejo Ramon, filla d'en Juan Gabriel i na Francesca Ramona. La nostra més sentida enhorabona.

* El 12 d'octubre va néixer a Sa Coma na Zayra Iglesias Castillo, filla de n'Ignacio Alberto i na Maria Lúdia. La nostra enhorabona.

* Dia 3 d'octubre en Rubén i na Magdalena, de Sa Coma, tengueren un nin i li posaren per nom Ibai. Salut.

* Na Lucía del Toro Fernández va néixer a Sa Coma dia 15 d'octubre i és filla d'en Ramon i na Maria Rosa. La nostra enhorabona.

* Dia 13 d'octubre va néixer a Cala Millor na Laura Rivero Castro, filla d'en José Luis i na Marta Luz. Salut.

El dia 16 d'octubre va néixer a Sant Llorenç en Marc Pastor Sansó, fill d'en Francisco i n'Antònia. La nostra enhorabona.

* Dia 19 d'octubre, a Cala Millor, va néixer na Lucía Cañada Fernández, filla d'en David i na Maria del Mar. La nostra enhorabona.

DEFUNCIONS

* Dia 3 d'octubre va morir a

Son Carrió na Jerònia Fiol Pou, als 96 anys d'edat. Descansi en pau.

* Dia 11 d'octubre ens va deixar en Bartomeu Pasqual Amer, conegut a Sant Llorenç com en Tomeu Fosser. Vivia al carrer Mossèn Galmés i tenia 67 anys. Al cel sia.

* Dia 14 d'octubre va acabar la seva vida na Margalida Gelabert Pastor, una llorencina de 68 anys. Al cel sia.

NOCES

* Dia 25 de setembre es casaren en Joan Riera Mascaró, de Sant Llorenç i na Luisa Ibargüen López, de Colòmbia. La nostra enhorabona.

* Dia 20 de novembre feren l'esclafit en Manuel Paulo Pérez, de Sevilla i na Casandra Gabriela Zamora, de l'Argentina. Enhorabona.

Bel Nicolau i Aina Simonet

* El dia 12 d'octubre, a l'ermita de Consolació, es casaren na Magdalena, de Son Carrió i en Toni, de Palma, a qui aprofitam per donar-los l'enhorabona.

Jaume Bassa

Maria, la del bany**CEU**

El "bany Maria" és, sens dubte, una de les operacions de laboratori més antigues de la humanitat i encara s'utilitza avui en dia de manera habitual a la indústria i a la cuina. Però, qui era la famosa Maria que dóna nom a aquest sistema d'encalament suau i uniforme dels productes?

L'expressió "bany Maria" sembla procedir del llatí baixmedieval *balneum Mariae*, on per ventura s'hi arribaria a través del francès *bain-marie*. Del que no sembla haver-hi dubte és en atribuir a una determinada Maria, coneguda a l'antiguitat com Maria la Jueva o Hebrea, l'invent d'aquest sistema, sempre associat als orígens de l'alquímia.

És molt poc el que se sap de Maria la Jueva, però s'especula en què es podria tractar de Miriam, la germana de Moisès i del profeta Aaron. Altres la identifiquen amb certa Maria, alquimista que inicià Zòsim de Panòpolis, que a la vegada constitueix la principal font d'informació de la descobridora del bany

Maria. Tampoc no sembla clara aquesta assignació, ja que quan el propi Zòsim, nascut a Panòpolis el segle III de la nostra era, parla d'ella sempre ho fa en passat, venerant-la entre els "savis antics", on també hi ha Demòcrit, Ostanès, Hermes, Chymes, Agathodaemon, Pibechios, Iamblichus..., noms mítics amb més o manco existència real.

L'historiador de l'alquímia F. Sherwood Taylor, comenta que "un d'ells, Maria la Jueva, sembla correspondre a una persona real, descobridora de la ciència pràctica". Segons ell, pareix que Zòsim va disposar d'una obra de Maria en la qual es feia una detallada descripció d'un aparell de destil·lació anomenat Dibikos o Tribikos (segons tengués dos o tres tubs per a la destil·lació).

Segui qui sigui, la veritat és que aquest descobriment ha constituït una de les principals maneres de conservar i cuinar les confitures, postres, salses... de la cuina popular d'arreu del món.

Nova crisi

Pau Quina

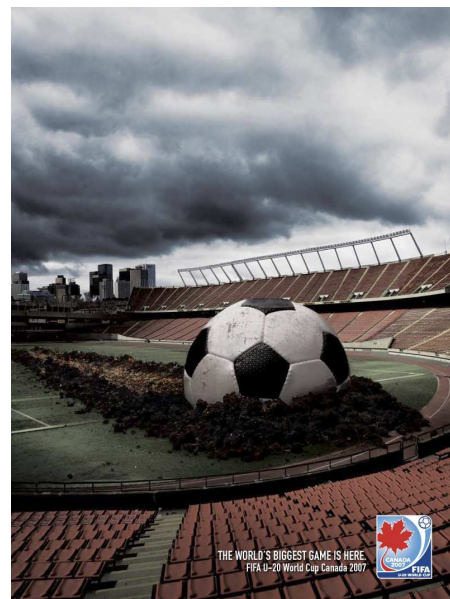
S'ha tornat repetir la mateixa història que l'any passat i el Cardassar, una altra vegada, ha iniciat la temporada de manera dubitativa. Si en l'anterior número ja apuntàvem que la crisi s'en-devinava, ara ja podem assegurar que ha arribat (i el que és pitjor amb molta força). I si no mirau els números: sis punts en nou jornades, 26 gols encaixats i només dotze de fets. Tot això ha provocat que l'equip hagi quedat ancorat en els llocs de descens.

I quin és el remei? Això no hi ha Ramiro que ho sàpiga i haurà de ser l'equip directiu que mediti la millor solució per sortir del forat. Una possibilitat és donar un poc de més temps als jugadors i l'equip tècnic (encara que la situació ja comenci a ser preocupant); un altre és fer alguns fitxatges hivernals, sobretot d'homes experts capaços de treure el carro, la qual cosa, almenys

per ara, sembla mancar; o l'opció més fàcil, i que ja varen fer l'any passat, és canviar l'entrenador. Qualsevol de les decisions serà bona si després l'equip reprèn el vol, ja que seria trist passar de veure un Cardassar capdavanter a un Cardassar sofridor. El que és clar és que s'ha de fer qualche cosa.

Les raons de la crisi en aquesta ocasió són bones de trobar. La primera, i més important, és el defectuós sistema defensiu de l'equip (no només xerro dels defenses en particular, sinó de com defensa l'equip en general, des del primer davanter fins al darrer defensa). És increïble la facilitat amb la qual rebem gols. De fet, som l'equip més golejat de la categoria amb una mitjana de quasi tres gols per partit, la qual cosa diu molt poc de la tasca defensiva del conjunt llorencí. Ja s'ha provat de jugar des de la línia clàssica de quatre defenses fins a posar tres defenses i dos carrilers. I ja se sap que quan se proven tantes coses és que qualche cosa va malament i no es troba la tecla adequada per solucionar-la. El millor exemple d'aquestes mancances a la rereguarda es va veure al camp del Rafal, un equip ben limitatet que amb un parell d'embranchides ens golejà tres a zero. Si continuam així, a en Perelló li agafarà qualche cosa i tornarà escopetejat cap a Son Servera.

Però a tot això hi hem d'afegir un nou problema: la recent manca de

gol. Si abans encara salvàvem algun puntet per l'encert golejador, des de fa unes setmanes els davanter granotes han desafinat la punteria (contra el Pla de na Tesa, la Penya Arrabal i l'Atlètic Rafal només hem marcat un gol). I si l'equip falla a davant i a darrere és normal que entri a la zona perillosa.

No ens queda d'altre remei que confiar en el bon què fer de la directiva i de l'equip per arreglar la situació. I si l'any passat ho varen fer, per què no ho poden fer enguany?

Taula rodona sobre el Catàleg del Patrimoni Històric

El dia 10 d'octubre l'Obra Cultural Balear va organitzar una taula rodona per debatre un tema d'actualitat que havia generat una certa polèmica entre els afectats: el Catàleg del Patrimoni històric de Sant Llorenç.

Formaven part de la taula Juan Manuel Martínez, redactor del Catàleg; Mateu Puigròs, batle de Sant Llorenç; Jaume Salas, arquitecte i Júlia Roman, llicenciada en Història de l'Art; Tomàs Martínez va fer de moderador.

Juan Manuel Martínez, amb l'ajut d'una presentació amb *Power point*, va explicar els criteris que s'han seguit per elaborar el Catàleg, seguint les di-

rectrius que marca la llei. Jaume Salas va considerar que no hi ha hagut criteris clars i que tant se n'hi podrien afegir moltes com llevar-ne altres tantes. Va esser l'únic que el públic va aplaudir en diverses ocasions. Júlia Roman va alabar la redacció del catàleg i la informació pública, i també va estar d'acord amb la posició de Jaume Salas. Mateu Puigròs va dir que es tendrien en compte, en la mesura de lo possible, les al·legacions de la gent i va anunciar que se'n perllongaria el termini de presentació un

mes i mig més.

A l'acte hi va assistir un centenar gros de persones, que pogueren fer preguntes als membres de la taula rodona.

Resultats del Cardassar

1ª Regional Preferent

30.09: Cardassar 2 - Arenal 2

Equip titular: Romero, Vadell, Jaume Sancho, Pedro Mas, Miquel Miquel, Sebastià Rigo, Biel Toni, Simó i Grillo.

Canvis: Mestre per Biel Toni i Cabrer per Vadell.

Gol: Sebastià Rigo

03.10: Poblense 2 - Cardassar 1

Aquest partit va començar dia 23 de setembre però es va haver de suspendre degut a la pluja, quan només s'havien jugat 31 minuts.

Onze titular: Romero, Vadell, Jaume Sancho, Joan Pere (juvenil), Miquel Miquel, Sebastià Rigo, Xavi, Joan Rigo, Mestre, Sergi i Simó.

Canvis: Biel Toni per Xavi i Cabrer per Sergi.

Gol: Joan Rigo

07.10: Pla de na Tesa 3 - Cardassar 0

Onze titular: Perelló, Vadell, Jaume Sancho, Pedro Mas, Miquel Miquel, Sebastià Rigo, Xavi, Joan Rigo, Mestre, Cabrer i Biel Toni.

Canvis: Simó per Mestre, Sergi per Xavi i Miquel Sancho per Biel Toni.

14.10: Cardassar 1 - Penya Arrabal 5

Onze titular: Perelló, Vadell, Jaume Sancho, Sergi, Miquel Miquel, Pere Andreu, Sabih, Simó, Mestre, Cabrer i Grillo.

Canvis: Pep Lluís (juvenil) per Miquel Miquel, Miquel Sancho per Pere Andreu, Pedro Mas per Sergi i Biel Toni per Mestre.

Gol: Cabrer

20.10: At. Rafal 3 - Cardassar 0

Onze titular: Perelló, Vadell, Miquel Sancho, Pedro Mas, Miquel Miquel, Pep Lluís (juvenil), Xavi, Joan Rigo, Grillo, Cabrer i Biel Toni.

Canvis: Gil per Pedro Mas, Simó per Xavi i Mestre per Biel Toni.

28.10: Cardassar - Collerense

Onze titular: Romero, Hasis, Miquel Sancho, Pedro Mas, Gil, Xavi Idevik, Vadell, Joan Rigo, Grillo, Cabrer i Biel

Toni.

El partit es va suspendre en el minut 40 de la primera, amb el resultat de 0 - 0 i amb un penalti en contra del C.D. Cardassar pendent d'ésser executat.

Juvenils

29.09: At. Rafal 1 - Cardassar 4

Gols: Nene i Padilla (3)

06.10: Cardassar 5 - Gènova 1

Gols: Joan Pere (2), Gomila, Jaume Brunet i Padilla

13.10: Son Sardina 3 - Cardassar 4

Gols: Joan Andreu, Gomila (2) i Jaume Brunet

20.10: Cardassar 5 - At. Camp Redó 0

Gols: Jeroni, Rafa, Toni Sánchez, Nene i Padilla

28.10: Alaró - Cardassar

El partit es va suspendre quan faltaven 30 minuts de joc degut, segons l'Acta de l'àrbitre, a la inferioritat numèrica de l'equip local. Del resultat final, esperem poder-los informar a la propera edició.

Cadets

06.10: Cardassar 1 - Barracar 0

Gol: Joan Toni

13.10: Artà 2 - Cardassar 1

Gol: Sion

20.10: Cardassar 2 - Gènova 3

Gols: Sion i Marc Grimalt

27.10: Porto Cristo 5 - Cardassar 3

Gols: Marc Grimalt i Joan Marc

Infantils

28.10: Cardassar - Santa Eugènia

El partit no es va poder jugar perquè l'equip visitant no es va presentar.

Alevins

20.10: Cardassar 3 - Alaró 3

Gols: Ximelis, Jeroni i Bernat

27.10: Margaritense 1 - Cardassar 1

Gol: Raya

Benjamins F-7

29.09: Cardassar 3 - Juv. Sallista 0

Gols: Adrià, Rafel i Joan Sancho Fiol

06.10: Alqueria 1 - Cardassar 6

Gols: Adrià, Rafel, Joan Sancho Fiol (2) i Joan Sancho Melis (2)

13.10: Cardassar 10 - Petra 0

Gols: Adrià, Pau (2), Rafel, Joan Sancho Fiol (2), Toni Gomila, Joan Sancho Melis (2) i Tomeu.

19.10: Cala d'Or 4 - Cardassar 1

Gol: Joan Sancho Fiol

27.10: Cardassar 1 - Manacor 4

Gol: Joan Sancho Fiol

Benjamins F-8

28.09: Porreres 10 - Cardassar 2

Gols: Marc i Ivan

06.10: Cardassar 1 - Cala d'Or 7

Gol: Ivan

20.10: Cardassar - Espanya

No es va jugar perquè l'Espanya no es va presentar. Esperem que a la propera edició els poguem informar del resultat.

26.10: Algaida 4 - Cardassar 1

Gol: Ivan

Pre-Benjamins

29.09: Cardassar 0 - Ca'n Picafort 7

06.10: Barracar 1 - Cardassar 0

13.10: Cardassar 0 - Porreres 5

19.10: Alqueria 3 - Cardassar 2

Gols: Joan Bauçà i Borja

27.10: Cardassar 1 - Manacor 4

Gol: Manel

Clàudia A. Umbert Fullana

Exposició Luis Vidal

Sa Mònica

Durant el mes d'octubre es va poder visitar, a l'auditòrium Sa Mònica, una exposició de l'obra recent de Luis Vidal, pintor castellà instal·lat a Mallorca.

Luis Vidal és el guanyador del Certamen de Pintura de Son Carrió, motiu pel qual l'Ajuntament de Sant Llorenç ha produït aquesta exposició. L'exposició s'acompanya d'un catàleg que inclou set de les setze peces que integren la mostra.

Luis Vidal neix l'any 1951 a Tejadillos, Conca. Des de 1968 a 1973 és becat per la Escuela Superior de Bellas Artes de San Fernando (Madrid). Des de 1991 resideix a Búger, Mallorca.

Des del 1989 ençà a fet les següents exposicions:

1989 Caixa d'estalvis municipal (Pavelló de Mixts, Ciudadela). Pamplona

1990 Caixa d'estalvis Sa Nostra, Eivissa; Caixa d'estalvis Sa Nostra, Mallorca; Sala de l'Ajuntament d'Albarracín; Diputació provincial de Guadalajara; Caixa d'estalvis de Conca i Ciudad Real, Conca.

1991 Sala Barbasán. Caixa d'estalvis, Saragossa; Torreón de Lozoya, Segòvia.

1992 Macarrón, Madrid; Alfama, Saragossa; Caixa municipal de Pamplona.

1993 Sala Maria Antònia Perelló, Manacor.

1995 Galeries Bennàssar, Pollença.

1997 Galeria Mediterrània, Palma.

1998 Art Expo. Galeria Mediterrània, Barcelona.

1999 Galeria Mediterrània, Palma;

Art Expo. Galeria Mediterrània, Barcelona.

2000 Art Expo. Galeria Mediterrània, Barcelona; Galeries Bennàssar, Pollença.

2001 Art Expo. Galeria Mediterrània, Barcelona.

2002 Matisos. Colònia de Sant Jordi Galeria Mediterrània, Palma; Art Expo. Galeries Bennàssar, Barcelona; De Arte. Galeries Bennàssar, Madrid; Galeria Cunium, Inca; Sofimark's Arte. Gaudí, Hong Kong.

2003 Art Expo. Galeria Mediterrània, Barcelona; Centre Cultural Ca n'Oms, Petra.

2004 De Arte. Galeries Bennàssar, Madrid; Galeria Cunium, Inca; Arte Santander '04. Galeria Quasars, Santander; Galeria Mediterrània, Palma; Galeria Tres Temps, S'alqueria Blanca; Sofimark's Arte. Dalí, Hong Kong; Lineart '04. Galeria Quasars, Bèlgica.

2005 Galería Alba Cabrera, València;

Arte Santander '05. Galeria Quasars, Santander; Galeria Quasars, Manacor.

2006 Galería Lacuete, Conca; Arte Sevilla. Galeria Cunium, Sevilla; Galeries Bennàssar, Pollença.

2007 Galeria Cunium, Inca; Galeria Mediterrània, Palma; Auditòrium sa Mònica, Cala Millor.

Luis Vidal ha aconseguit aquests premis de pintura:

1985 Primer premi de pintura Distrito Tetúan. Madrid

1989 Primer premi de pintura Ajuntament d'Albarracín

2001 Primer premi de pintura Paesaggio Padrese. Sardenya (Itàlia)

2004 Primer premi de pintura Ajuntament de Ses Salines

2006 Primer premi Certamen de Pintura de Son Carrió

Ha estat finalista a:

1984 Congrés dels Diputats. Madrid

1986 Premi Ordeal. Madrid

1988 Premi Ciudad de Alcalá de Henares

1989 Premi Ciudad de Arganda

1993 Premi Ciutat de Manacor

1997 Premi Ciutat de Palma

2004 Premi Certamen de Pintura de Son Carrió

Osset de peluix "Especial Armando"

Crom el Nòrdic

Mentre l'Eva i l'Èric entren en el supermercat, cadascú per les seves, l'Armando està tombat sobre la barra d'un bar, bevent una cervesa rera l'altra. El cambrer, com d'altres vegades, l'insisteix en què no abusi tant de la beguda, i ell fa com si escoltés el consell, però en realitat l'ignora. Sempre pensa el mateix de la vida: l'alcohol és el consol, la malenconia l'únic estat possible real, l'alegria "una cosa desmuntable". I la Miranda ja tornarà penedida del que ha fet abandonant-lo; i tant que ho farà.

No és més que mitja tarda, i quan molta gent està a casa amb la família o a la feina, l'Armando en el bar, quasi a soles. No li preocupa destrossar-se, ni a qui destrossi amb ell. No pensa gaire en el passat ("per a què autocrítica-se? La felicitat és irresponsabilitat") ni en el futur ("passarà el que passi"). No li va preocupar gaire la vertadera felicitat, o els vertaders desitjos de la Miranda, quan era amb ell. Possiblement se'n riuria de veure els esforços que fa la seva ex-núvia per seduir l'Èric ("quin pasmat amb poques ganes de foliar! vine amb mi...", ja li va dir algun cop a ella). Aquest presumit no s'enterava massa de res, però la Miranda havia fet intents de reproduir amb ell una sensació de familiaritat, de simpatitzar-hi, que satisfés el romanticisme; intents en va. Però, es volgués enterar o no el senyoret Armando, el temps passa i les dones es donen compte de les coses. Ara, la Miranda havia renunciat a tot amb ell i havia posat les esperances en un altre noi d'un tipus de personalitat diferent.

Tot el que sap l'Armando és que un dia, així de volta, a la Miranda se li va escampar "un rampell més" d'indignació i que van trencar (o, millor dit, ella amb ell). Un dia, quan va tornar al pis que fins fa poc compartien, es va trobar que tots els trastos de la Miranda havien desaparegut, que les claus que ell li havia donat eren sobre un sofà, i que hi havia una nota sobre la taula ben a la vista. Aquesta nota, escrita amb cal·ligrafia ben llegible, deia textualment i secament: "Tu i jo hem acabat. Tingues la clau del teu pis. He recollit uns quants trastos meus aprofitant una estona en

què no sols ser a casa. Per mi ja pots fer el que vulguis. I no intentis contactar amb mi. Firma: Miranda".

La recollida de trastos, que li hagi retornat les claus, la nota, i el fet que hagi ignorat els intents de contacte ella amb ell (i que no hagi fet res ella per intentar contactar-lo), donen a entendre que la ruptura se l'ha prèsseriosament, i que fa coses per fer-la fins irreversible.

Però, clar, ell entossudit amb no perdre les esperances. No pensa gens l'Armando en si té la culpa de res. L'Èric és una persona que es fa autocrítica; el seu "cap de l'oposició" és de molt poques paraules i "perquè és més directe", es creu més atractiu.

El fatxenda Armando, doncs, es troba atrapat en un cercle sense evolució, sense gaires reflexions ni moralitat (excepte, potser, "la del més fort") i entotsolat i abandonat com (ell s'ho pensa) no s'ho mereix.

En això que entra un amigot de l'Armando; un tio amb pinta de pocs amics, de caçadora mig bruta i una cresta punk lluent al cap. Ell és de la colla on va l'Armando i on, fins fa poc, anava la Miranda. Saluda a l'Armando posant-li una ma sobre l'espatlla.

- Ei, nano, com anem?

L'Armando el mira i emet un gruny.

- Encara no ha tornat?

- No sé res d'ella.

- Però com ha pogut deixar-te plantat així per les bones, sense ni discutir-ho?

- No tinc ni fava. Quan la intento trucar, em penja. No sé per on cau. Podria fins haver marxat de la ciutat i jo ni enterar-me.

- És una gilipolles, Armando. No sé què li vas veure tant atractiu. D'acord que és guapetona, però és tonta, fluixa, sense personalitat. Tu et mereixes alguna cosa més guai.

- Calla! Ja saps que no m'agrada que parlis d'aquesta manera. Era la meva núvia des de feia alguns mesos. A més, a mi què m'expliques si era guai ella o no. Tu ja em coneixes. Tant se'm fum com és una noia o quina felicitat té o què li falta. Mentre pugui exprimir-la i

enganyar-la, tant se'm fum. Mentre una noia digui en veu alta que li agrado, tant se'm fum si em sembla veure-la entristida o si ho està realment. Amb les noies, jugo al joc de la mentida. I no deixo que se m'escapin.

- Has pensat que igual la Miranda està amb un altre pavo?

- I tant que m'ho penso! Ara, sense localitzar-la no sé què vols que faci -Agafa el vas de plàstic de cervesa i l'estreny-. Si agafés el desgraciat que...

- Em penso, colegui, que estàs ben agafat pel que no sona, eh? Vull dir. Ella és una administrativa intel·ligent que té un sou propi. I sempre s'ha negat a dir-te on era el seu apartament. No saps com localitzar-la...

- Efectivament. Penso que, potser, en el fons mai va confiar massa en mi. Home, però què vols que faci? Anar a un banc i buscar la seva direcció? Això no serviria de res; tothom sap que les dades del client són confidencials. Jo, si treballés en un banc o en una empresa, tampoc donaria cap informació privada.

- Tio, doncs em penso que, si ella s'amaga de tu i no vol que la localitzis, l'únic que pots fer és esperar a que es decideixi a tornar ella sola.

- Però em fa canguelo de debò que si troba la felicitat amb un altre, a mi em deixi tirat!

- M'extranya que ella ara estigui sola. No t'havia dit sempre que es quedaria amb tu per la promesa de son àvia?

- I tant que m'ho deia!

- I aleshores, com és que ha trencat aquesta promesa? A menys que...

- A menys que hagi trobat un altre ben de pressa?

- Sí, però no crec això...

Li passa una llússor d'intel·ligència un pel salvatge a l'Armando.

- Sí, és poc creïble que la Miranda hagi trobat una parella a temps com per poder anar-se'n amb ella sense trencar la promesa. Però qui sap? No és impossible... -Agafa la cervesa amb ràbia, mira a cap lloc de l'espai en particular, quasi com si ignorés que el seu amic existís, i murmura: - Si l'enganxo amb un altre, et juro que...

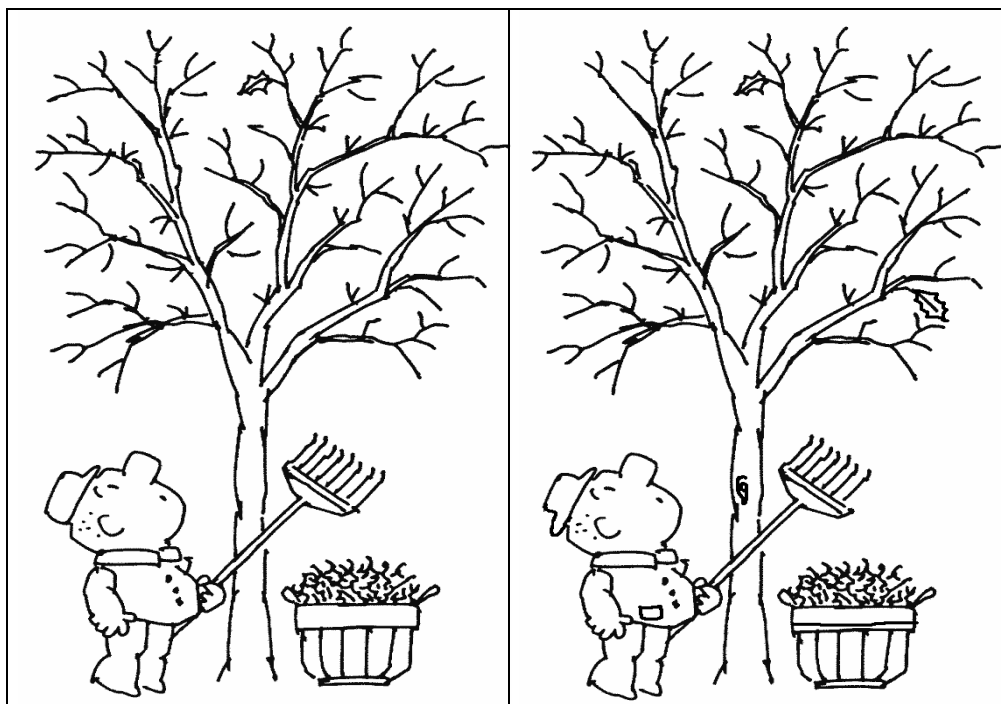
Mentrestant...

Margalida Fiol

1.- Troba 7 diferències entre els dos dibuixos:

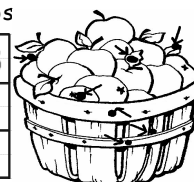

Solucions al número anterior

1.- Les 7 diferències:

2.- Números

6	6	15
16	3	8
5	18	4

3.- Sopa de lletres:

C	I	G	O	N	Y	A	B	N	M
I	N	A	N	P	N	N	G	V	A
C	O	L	O	M	K	E	N	U	M
L	N	L	O	C	L	C	O	R	B
C	P	E	R	D	I	U	G	A	U

4.- Endevinalla: la castanya

2.- Endevinalla:

M'utilitzen cada dia
des d'Andorra a Istanbul,
els un hi pugen de potes,
d'altres hi posen el cul.

3.- Encercla la resposta correcta:

El metge te dona tres pastilles i te diu que en prenguis una cada mitja hora. Quants minuts te duraran les pastilles?

30 min

60 min

90 min

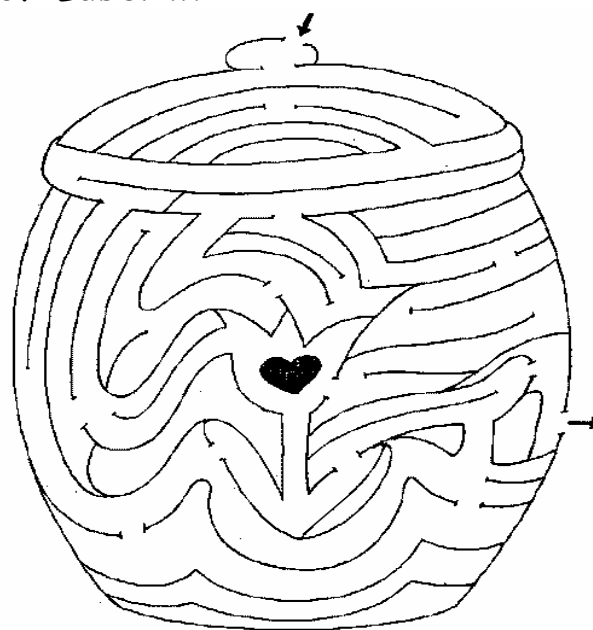
120 min

4.- Col·loca els números del 4 al 12 de forma que cada columna, fila i diagonal sumin 24.

5.- Troba en aquesta sopa de lletres el nom de 7 bolets:

P	I	N	A	T	E	L	L	G	R	N
D	M	S	V	M	Z	Y	B	I	A	H
P	I	X	A	C	A	S	I	R	Y	Z
Z	D	Z	L	Q	E	S	P	G	V	P
E	R	T	B	F	A	S	B	O	A	C
X	A	M	P	I	N	Y	O	L	T	Z
E	S	C	L	A	T	A	S	A	N	G
T	V	P	E	U	D	E	R	A	T	A

6.- Laberint:

Jaumet: Al·lots, ja hi som ja! Maldament no faci fred, amb aquesta brusca més bé pareix s'hivern que es principi de sa tardor. Prest menjarem esclatasangs, farem foc a sa xemeneia i mos farà més peresa fer sa Tertúlia. Però ja trobarem es moment adequat per no deixar de complir. Un voluntari per obrir foc?

Xesc: An en Zapatero li volia explicar que és hora d'arribar a un acord amb so R.E.B. No s'ha d'enganyar ni mos ha de voler enganyar amb s'excusa de sa riquesa balear. Ja veim com n'hi ha que després de destruir tot lo que sa vista mos podia alegrar, ara en es Carib se n'han d'anar, per poder gastar ses sobres que destrossant ca seva han pogut arrebregar, mentres que altres se veuen negres per poder es mes acabar. Sr Zapatero: esperem que no mos vulgui com es PP xulear, es poble corrent només som com es d'allà deçà la mar.

Julià: Tu veus com un perill es *cuanto* utilitzat fins ara pes polítics de torn, de sa riquesa balear i jo ara aquí en veig un de gros: tornar engreixar es de sempre amb s'ajuda de 210 euros pes lloguer de sa primera vivienda pes joves. Si aquesta ajuda no va acompanyada per una llei de lloguers, protegint es joves, lo més normal és que acabi essent per poder pujar es preus an es llogaters. I sinó, al temps.

Ramon: Jo, sa meva preocupació es més propera: com tots sabeu, s'altre pic es govern d'es Pacte va fracassar per sa gran campanya des PP, "El Mundo", ets hotelers i sa crisi de feina i de dobbers a Alemanya. En Matas, fent obres, pareixia que salvaria es mobles i ara sa quantitat de gent venguda de fora a treballar, uns se'n són anats, però molts han quedat. No mos pot crear un problema molt gros d'atur? I ses conseqüències que això du?

Tomeu: Jo no estic molt fort en aquest assumpto, però si és ver s'enteniment entre n'Antic i en Zapatero i de Madrid mos arriba tot lo promès, supòs que se posarà en marxa es tren, s'hospital, sa façana..., i problema solucionat.

Mariano: Jo, com que tot això ho veig molt enfora, vos ne contaré una *del corasón*. En Brat Pitt diu que no li importa augmentar de família. Collonera, sa butxaca plena, parint elles i canviant cada pic de futura mamà, ja ho crec!

Jaumet: Vatua el nan, Mariano! Noltros aquí intentant arreglar el món i tu amb ses teves. Com deia aquell: Déu vulgui que puguis acabar sa vida així. Ara qualcú haurà de tornar agafar es fil fora berbes.

Xesc: Jo mateix, i parlarem des poble: A sa placeta des Pou Vell, ets al·lots amb sos patins han romput es bancs. Clar, hi boten damunt amb so patí un pic i un altre, i a la fi el rompen. Noltros podríem fer es discurs fàcil de sa culpa per falta de civisme des pares o des mestres, però no. Jo sempre he vist qualche pic destruir mobiliari públic, però amb dos o tres municipal sempre se varen controlar ses balandrines i qui la fa que la pagui. Però n'hi ha tants d'oficina i vora mar que es impossible que se'n temin de lo des carrer.

Tomeu: Jo tornaré a ses motos des joves. Comprenc que si es meu mobilet hagués fet tanta via i li hagués pogut posar per fer més renou, segurament ho hauria fet, però es temps han canviat i ara van a més de 100, canvien es tub per fer més renou i es renou vol un poc de paciència. Però quan fent circuits, molts de pics en direcció contrària, se'n matí un, llavonses serà un drama per tot es poble. Qui serà es culpable?

Jaumet: Ja veig que voltros heu vengut en pla de crítica. Idò jo donaré una mitja felicitació an es nostre govern, sí, mitja. Es Parc verd ha quedat molt bé, però ja que hi eren l'haguessin pogut fer més ample. Ets aparcaments d'es

costat tampoc s'utilitzen tant i dins es parc no poden voltar. Avui deixarem es nostros records enrera, perquè es temps i es paper s'acaben. Seguim amb ses dites.

Mariano: Un grup de psicòlegs, sociòlegs i sexòlegs han fet un estudi i han descobert que hi ha 237 motius per practicar sexe. Es principals són: salut, plaer, relaxament i procreació... Idò vénga sexe!

Xesc: Qui fa llenya se lleva es fred dos pics. Qui paga mana i qui cobra comanda. Sempre n'hi ha p'es qui baden.

Julià: Per fer es pardal no fan pagar res. Sa raó se dóna an es locos. Cadascú se'n tem des seu redol.

Ramon: Es al·lots fora de casa fan més via a créixer. Al·lot petit problemes petits; al·lot gran problemes grans. Un arbre jove és bo d'adreçar; quan es vell s'esqueixa.

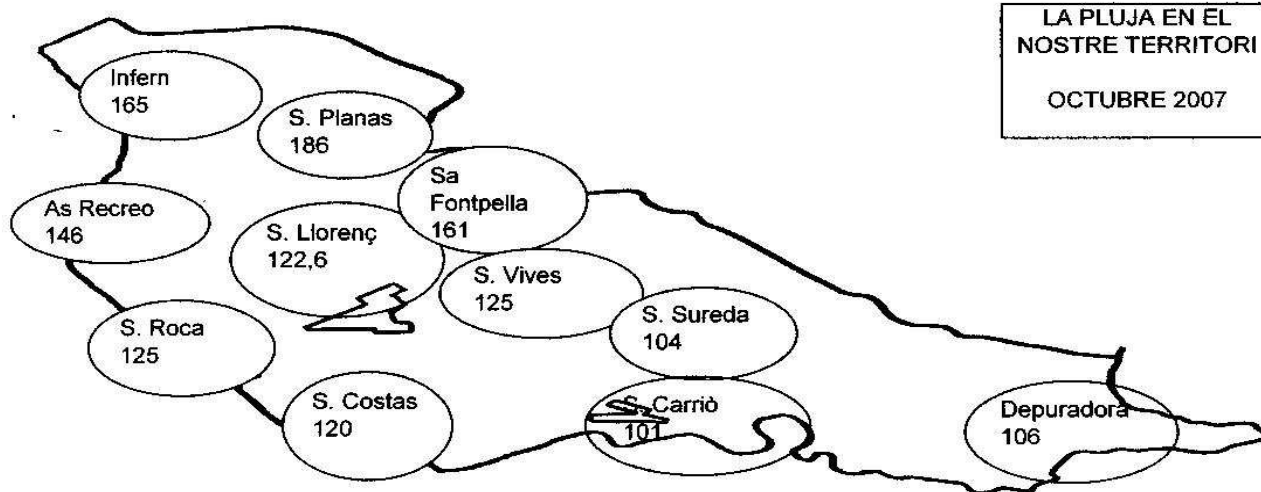
Tomeu: En sentir cantar un ru-pit, posa una altra flassada en es llit. Cadascú a ca seva ho fa així com vol. Per ser com ets altres sempre hi som a temps.

Mariano: Un matrimoni indi té tres fills, tots amb noms molt rars. Un dia es petit agafa son pare i li exigeix que li expliqui perquè tenen aquest noms. Son pare el fa seure i li diu: aquests noms, entre noltros, són es lògics. Per exemple: an es gran li diuen "Mont Alt" perquè el començarem en es cap damunt de sa muntanya; es segon li diuen "Caseta Estreta" perquè el comandarem dins sa caseta des guarda; tu, esper que no me facis explicar com és que et diuen "Goma Espanyada".

Joan Roig

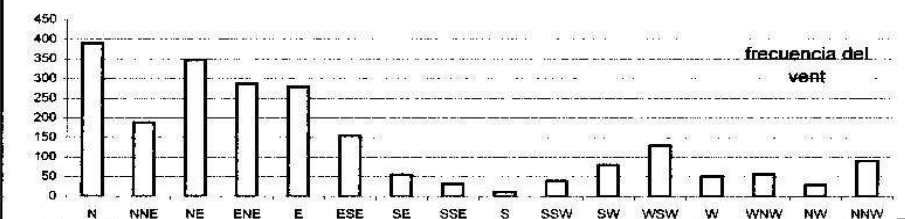
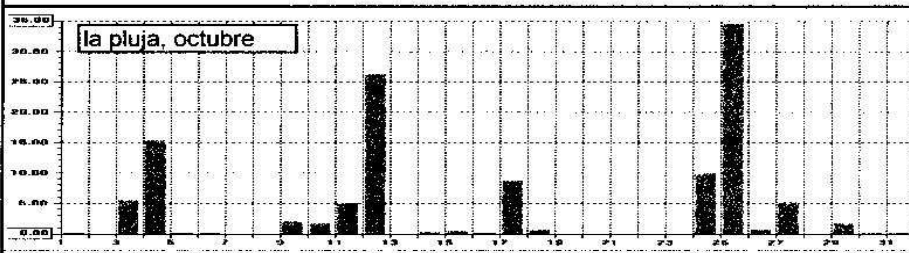
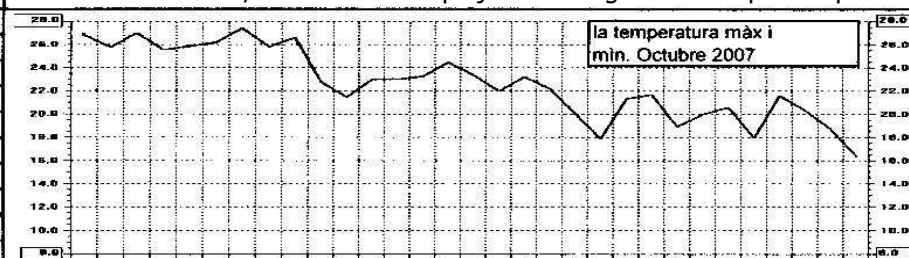

Resum comparatiu		
Octubre, anys	2007	2006
Cel serè	1	17
Cel nuvolat	18	11
Cel cobert	12	3
Gelades	0	0
Calabruix	0	0
Boirades	0	4
Tempestes	8	1
Temp. màx.	27,4°	31,8
Temp. mín.	8,7°	12,4
Mitja del mes	18,4°	20,7
Màx. mitja	22,6°	26,2
Mín. mitja	14,6°	16
Pluja del mes	122,6	38,7
Pluja acumulada	548	413
Velocitat màx.	del vent	
S. Llorenç	61,2	41,8
Sa Fontpella	87	65,5

Feia estona que no es veia un octubre tan humit, però tampoc és res fora de sèrie, ja que el mateix mes de l'any 2002 a Sant Llorenç varen ploure 143 litres, i d'ençà que vaig començar a apuntar la pluja, l'octubre sempre ha estat o el primer o el segon en quantitat d'aigua, si bé pot ser que darrerament el novembre superi el seu veïnat.

El meu padrí Palavet solia dir d'aigo és verda, fent al·lusió a què quan plovia molt, com ha fet darrerament, el camp agafa una verdor mai vista.

El més d'octubre haurà batut el rècord de l'any amb poc sol: un dia de cel serè i trenta de nuvolat o bobert; 13 amb dies de pluja i el vent gairebé sempre del primer quadrant.

Comentari

Per sant Simó mor la mosca i el moscó i quan a les sis fa fosca, mor la mosca.

I parlant de mosques, trob que de cada vegada n'hi ha més poques, no sé si deu esser perquè els carrers estan més nets o si, pel contrari, serà degut al "canvi climàtic".

I els que també van minvant són els gorrions. Quan jo era fadrí no hi havia casa a foravila que no tengués el seu particular *esbartet* de gorrions, que solien anar a menjar amb les gallines i a l'hivern dormien dins els pous i a l'estiu damunt els garrovers. Eren altres temps, quan també amb un 600 ens donàvem per ben satisfets.

Tota la informació d'aquesta plana és elaborada a Can Xesc, a partir de les dades de l'estació meteorològica. Les quantitats de pluja són aportades voluntàriament per les persones dels llocs esmentats.

"El Samsó de Sant Llorenç"

Amb pocs dies de diferència ens han deixat en Bartomeu Ferrer Garau i en Sebastià Lull Melis. Una vintena de dies han passat des de la mort de Tomeu, als 53 anys i la mort de Sebastià, als 77. Tot dos eren fills de Manacor i havien creuat les seves vides quan en Tomeu Ferrer va escriure la biografia de Sebastià Lull i publicà, l'any 2002, el llibre titulat "El Samsó mallorquí", que edità Documenta Balear a la col·lecció "Menjaments".

Sebastià Lull Melis va néixer a Manacor el 14 de setembre de l'any 1930, set mesos abans de la proclamació de la II República, però va viure molts d'anys a Sant Llorenç des Cardassar, a on, a més dels familiars, ben segur que hi ha persones que encara el recorden i que gaudiren de la seva amistat. Els que el conegueren i tractaren confirmen que era una bona persona, intel·ligent i de bon cor.

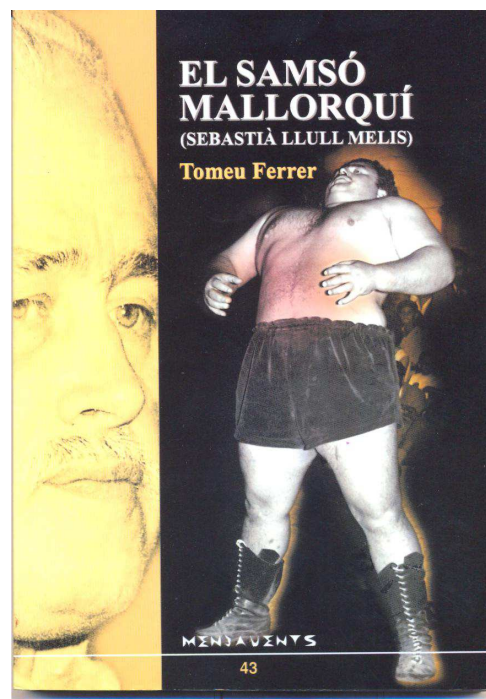
Sebastià Lull es va fer famós a tota Espanya, a Amèrica del Sud i a gran part d'Europa per la seva excepcional força física. Era capaç d'aixecar un pes de cent vint quilos amb una mà, d'arrossegar un camió amb la força de la seva boca, doblegar barres de ferro com si res, moure una furgoneta carregada de gent, aixecar set o vuit homes alhora, doblegar verguerines de ferro amb un cop sobre una part del seu cos, convertir verguerines en una molla després d'haver-les enrevoltades pel seu braç, estirar un tramvia, ...

Tota aquesta exhibició de força va fer que el coneguessin amb el malnom de "El Samsó Mallorquí", "El Samsó de Sant Llorenç" o "El Samsó del segle XX", rememorant aquell altre Samsó, jutge d'Israel, dotat d'una

força sobrenatural.

La primera vegada que havia d'actuar a Sant Llorenç era el dia de Sant Blai de l'any 1956. El Samsó de Sant Llorenç no ho va poder fer perquè tota l'illa de Mallorca era blanca aquell tres de febrer. Va ser "s'any de sa neu". Un mes després, més de sis mil persones es reuniren al camp de futbol de Sant Llorenç per veure les proeses del fill de Jaume i de na Francisca, un llorenç i una manacorina. L'èxit fou tan important que ja no es va aturar de recórrer escenaris, circs, places de toros i camps de futbol de quasi tot el món presentant el seu espectacle, un espectacle on es combinaven la força, l'humor i l'exhibició. Un espectacle qualificat de sensacional pels mitjans de comunicació de l'època que va convertir en Sebastià en un mite.

Un dia, com el Samsó de la Bíblia quan li tallaren la cabellera, en Sebastià perdé la força a causa d'una malaltia. Sis anys després d'haver iniciat la seva carrera, una pleura seca, una malaltia pulmonar, obligava en Sebastià a retirar-se als trenta-quatre anys d'edat quan estava a punt de signar un contracte milionari per actuar al Japó. A

partir d'aquells moments muntà un bar, a Manacor, devora l'estació, el bar "Samsón" que romangué obert deu anys, fins que el tren deixà d'arribar a Manacor.

En Sebastià i la seva dona, n'Antònia, es dedicaren a fer mercat, a vendre bacallà, envinagrats i olives. En "Samsó" començava una nova etapa de la seva vida en la qual hi varen ser molt presents els escacs i les dames. Bon jugador, damista excepcional, campió d'escacs, en Sebastià serà recordat com un home de força descomunal amb un cor i un cap excepcionals.

El destí ha volgut que en Tomeu i en Sebastià ens hagin deixat amb tres setmanes de distància. Tots dos deixen petjada a la nostra terra; en Sebastià, com un personatge irreplicable i en Tomeu, com un biògraf que ha sabut recuperar la memòria d'un home llegendari i d'un temps convuls. Tots dos formen part, ara ja, de la nostra memòria històrica.

A la seva memòria.

Tomàs Martínez Miró